

**CROFTING COMMISSION
COIMISEAN NA CROITEARACHD**

COIMISEAN NA CROITEARACHD

Aithisg & Cunntasan Bliadhna

2012-13

Gu an Àrd-Urramach Alex Salmond
Prìomh Mhinistear a Mòrachd

A' Phrìomh Mhinistear chòir

We have the honour to present the first Annual Report & Accounts
of the Crofting Commission covering the year 2012-13.

Gach deagh dhùrachd

Siùsaidh Walker, Neach-gairm

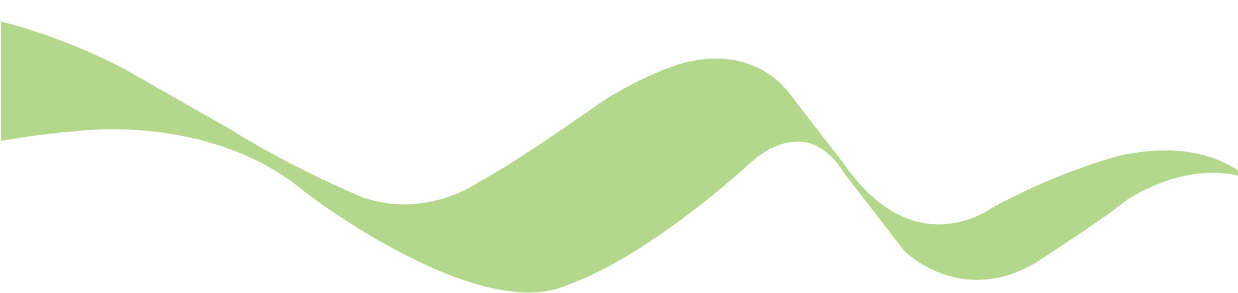
Caitriona NicIIEathain, Àrd-Oifigear

Builichte air Ministearan na h-Alba mar gheall air
Earrann 2B agus Clàr 1 paragraf 19 de Achd nan Croitearan (Alba) 1993,
agus atharraichte leis an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2007
agus an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010.

SG/2013/111

Taigh a' Ghlinne Mhòir, Rathad na Leacainn, Inbhir Nis IV3 8NW.
Coimisean na Croitearachd, Inbhir Nis 2013

Aig deireadh na ciad bhliadhna de Choimisean na Croitearachd, tha e a' faireachdainn mar gu bheil sinn dìreach aig toiseach na tha ri dhèanamh fhathast. Tha an Coimisean ùr, leis a' mhòr-chuid de na buill bho air feadh nan coimhearsnachdan croitearachd air an taghadh do an dreuchdan airson a' chiad uair le croitearan, a' giùlain leis uallach dleastanais mhòr.

Aig a h-uile Coinneamh Bùird, tha seo a' tighinn nam chuimhne nuair a choimheadas mi tarsainn a' bhùird. Tha I.G. MacDhòmhaill, aon de ar buill thaghte às an Eilean Sgitheanach, a' toirt leis ginntinneachd ath-leasachair fearainn. Ghabh a shean-sheanmhair pàirt ann am Batal a' Bhràighe, an tachartas eachdraidheil sin a lean gun chiad reachdas croitearachd ann an 1886. Thug an Achd leatha tèarainteachd air còir-fearainn agus màil chothromach do croitearan, agus cheadaich i don t-siostam croitearachd pàirt deatamach a ghabhail ann an leasachadh coimhearsnachdan air feadh Gàidhealtachd is Eileanan na h-Alba.

Mar sin, ged a tha sinn fìor mhothachail gur e cruth de chòir-fearainn a tha seo a tha air a riaghladh, a chaidh a mhineachadh le a reachdas fhèin còrr agus ceud bliadhna air ais, aig an aon àm tha mòran de na th' ann an Coimisean na Croitearachd ùr-nodha: reachdas, Coimiseanairean, Neach-gairm, Àrd-Oifigear, Clàr Croitean, Plana Poileasaidh agus Pannal Mheasadairean. Tha seo air dùbhlain cudromach a thogail, agus Coimiseanairean ùra is luchd-obrach ag obrachadh tro na h-atharrachaidhean agus na riatanasan a thàinig leis an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010 agus a' dealbhadh phoileasaidhean a fhreagras air rùn

Riaghaltas na h-Alba. Ach aig an aon àm, tha sinn air ar misneachadh gu bheil an t-siostam croitearachd air a luach cho mòr leis a' Phàrlamaid agus le Riaghaltas na h-Alba agus gu bheil iad air reachdas ùr agus Clàr Croitean stèidhichte air mapa a chumadh, fo rianachd Clàran na h-Alba. Tha an t-seibheachd seo a' dearbhadh gu bheil mòr-mheas air an t-siostam croitearachd fhathast mar dhòigh air daoine a fhreumhachadh san fhearann agus an taobh a-staigh coimhearsnachdan ann an sgìrean de dh'Alba le ana-cothroman a thaobh cruinn-eòlas, stiùireadh agus gnàth-thìde.

Rinn Achd 2010 ath-chuimseachadh air obair riaghlaidh Coimisean na Croitearachd le bhith ag ath-shònrachadh dhleastanasan leasachaidh is thabhartasan Coimisean nan Croitearan a bh' ann gu buidhnean eile. Ged nach robh eòlas aig a' mhòr-chuid aca air croitearachd, tha Coimiseanairean air gabhail ris an t-slighe ùr seo le dìongmhaltas gus an reachdas a thuinge agus gus dèanamh cinnteach gu bheil ar n-obair riaghlaidh co-shìnte le lagh croitearachd. Chan eil eagal air a' Choimisean ùr seo a dhol an aghaidh seann chleachdaidhean agus a' sìreadh soilleireachadh laghail nuair a bhios feum air. Ged a tha seo air deasbad agus connspaid a bhrosnachadh an taobh a-staigh saoghal na croitearachd,

Stiùbhart Stevenson, Ministear na h-Àrainneachd is Atharrachadh Gnàth-shìde a' cur fàilte air na Coimiseanairean ùra.

Cli gu deas: Arnold Pirie, Caitlin Nic na Ceàrdaich, Cailean Ceanadach, Stiùbhart Stevenson, Ministear na h-Àrainneachd is Atharrachadh Gnàth-shìde a bh' ann, Sandaidh Cross, Uilleam Swann, Murchadh MacIllinnein, Sìusaidh Walker (Neach-gairm), Dòmhnall Ross agus Iain Seòras MacDhòmhnaill.

's e adhbhar misneachaidh a th' ann gu bheil mothachadh a' fàs gur e siostam de chòir-fearainn a th' ann an croitearachd a tha air a riaghladh tro reachdas.

Tha an reachdas air a leasachadh le Ministearan na h-Alba tro thuigse air cudromachd riaghlaidh gus fearann croite a dhion a thuilleadh air siostam de chòir-fearainn a tha air coimhearsnachdan croitearachd a chumail suas airson ginealaichean.

Tha an Coimisean seo soilleir gum b' e rùn Mhinistearan na h-Alba, dèanamh cinnteach gu bheil riaghladh ga chleachdadh airson àireamhan sluaigh a chumail anns na Sgìrean Croitearachd gus bacadh a chur air call fearainn a-mach à croitearachd, agus gus dèanamh cinnteach gum bi croitearan a' coileanadh an dleastanasan a thaobh còmhnaidh air agus obrachadh an fhearainn, no a chur gu cleachdadh gnothaicheil eile. Ged a tha mòran obrach ri dhèanamh gus na builean sin a choileanadh, tha an rùn soilleir: tha Ministearan na h-Alba ag iarraidh còimhearsnachdan croitearachd a tha gnìomhach is tarbhach a tha a' cur ri leasachadh seasmhach an taobh a-staigh Alba.

Tha lios coimhearsnachd ann an Geneva, air a ruith le buidheann dìoghrasach de dhaoine òga. Nuair a cho-dhùin iad bileag a dhèanamh airson an toraidhean a shanasachd, thagh iad an sluaigh-ghairm annasach: "Viva Crofting!" Nuair a chaidh faighneachd dhaibh carson a

thagh iad am facal 'croitearachd' fhreagair iad: "Ach tha fios aig gach duine aig a bheil suim don fhearann mu dheidhinn croitearachd. Tha sibh cho fortanach gu bheil croitearachd agaibh ann an Alba. Tha croitearachd a' toirt cothrom do dhaoine air an fhearann, agus nuair a tha fearann agad faodaidh tu biadh fhàs agus tha dachaigh agad."

Ann an 1882, thuig muinntir a' Bhràighe an fhirinn ghlan seo. Ann an 2010, thuig Ministearan na h-Alba nach e dìreach àm a chaidh seachad a th' aig croitearachd ach gu bheil àm ri teachd aige cuideachd. Ged a tha sinn bho dhiofar dualchais, diofar sgìrean agus bho dhiofar sheallaidhean, tha na Coimiseanairean ùr aonaichte nar tuigse gu bheil croitearachd cho buntainneach agus cho cudromach an-diugh agus a bha e a-riamh.

Siùsaidh Walker, Neach-gairm

Tha an Aithisg Bhliadhnail am-bliadhna diofraichte bho aithisgean Coimisean nan Croitearan a bh' ann roimhe, a thaobh 's gu bheil riathanas reachdail ann a-nis gum feum measadh air na cùisean aig a bheil buaidh air na coimhearsnachdan croitearachd a bhith anns an aithisg, agus mar a tha croitearachd a' cur ri leasachadh seasmhach.

Anns na bliadhnaichean ri teachd, thig a' mhòr-chuid den fhiosrachadh seo bho na croitearan tro na foirmean ùra bliadhnail a dh'fheumas iad a thilleadh agus bho Chomataidhean Ionlaid tro fhoirmean Dleastanas Aithris a dh'fheumar a chur a-steach gach còig bliadhna. Am-bliadhna, air sgàth nach robh suirbhidh bunasach agus aam foirm Dleastanas Aithris ann, tha aithisg a' Choimisein mu chùisean aig a bheil buaidh air na coimhearsnachdan croitearachd stèidhichte air fiosrachadh a fhuair iad bho dhlùth cheangal ri Ùghdarrasan Ionadail agus Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean. A thuilleadh air an sin, chleachd an Coimisean a' chiad cho-labhairt aca de phannal Mheasadairean air an ùr-thaghadh, mar chothrom air cuid de na dùbhlain làithreach a tha mu choinneamh croitearan an-diugh, a rannsachadh.

Tha a' chiad bhliadhna de Choimisean na Croitearachd air a comharrachadh le atharrachaidhean sònraichte, gu h-àraid stèidheachadh air Buidheann Poblach Neo-Roinneil (NDPB), Coimiseanairean ùra (6 air an taghadh agus 3 air am fastadh) le Sandaidh Cross a' gnìomhachadh mar chathraiche eadar-amail bhon Ghiblean gu an t-Sultain agus Siùsaidh Walker air a fastadh mar Neach-gairm san t-Sultain. A thuilleadh air an sin, leig Nick Reiter, a bha na Àrd-Oifigear air a' Choimisean bho 2006, dheth a dhreuchd san Dùbhlachd 2012.

Tha iomhaigh àrd air a bhith aig cùisean reachdail ann an trì prìomh dhòighean. O chionn ghoirid, riaghal Cùirt an Fhearainn ann an Alba (SLC) air grunn cheistean a chuireadh mu an coinneamh le Coimisean na Croitearachd. Thug an riaghladh seo seachad soilleireachd air cuid de na nithean laghail a bu thoinnte ann an croitearachd agus an dàimh dha chèile, agus stèidhich iad nach urrainn iomlanachd croite mar nì laghail a bhith air atharrachadh ach le cead bho Cùirt an Fhearainn no le cead a' Choimisein. Thug an riaghladh seo seachad cothrom airson làn ath-sgrùdadh air an dàta a bhathar a' gleidheadh anns a' Chlàr Croitean (RoC) a chur an gnìomh.

Bha an dàrna tachartas reachdail anns a' Gherran 2013, nuair a chaidh togail air, ged a b' e rùn an reachdais ann an 2010 co-ionannachd a chruthachadh eadar croitearan seilbhe agus croitearan gabhaltais, nach robh àite ann gus ceadachadh do croitearan-seilbhe tagradh airson di-chroiteadh. Ghluais an Riaghaltas gu luath, le taic crois-phàrtaidh, gus an suidheachadh seo a cheartachadh le bhith a' cur rèiteachadh air dòigh airson atharrachadh air an reachdas a thig air beulaibh na Pàrlamaid cho luath 's a ghabhadh.

Tha an tritheamh prìomh pàirt de ghnìomhachd reachdail air a stiùireadh leis a' Choimisean ùr 's iad a' sireadh gus dèanamh cinnteach gu bheil soilleireachd ann agus aonta a' Bhùird air cùisean riaghlaidh toinnte croitearachd.

Sgioba Stiùiridh - Iain Toal, Donna Nic a' Ghobhainn agus Eòsaph MacIlleChiar

Is e aon raon air na thog an Coimisean, an toinnteachd mu thimcheall air croitean far a bheil diofar phàirtean den chroit air an reic ri diofar dhaoine. Dh'aontaich am Bòrd gu bheil an luchd-seilbh sin còmhla nan uachdaran air croit falamh, agus air sgàth sin chan urrainnear beachdachadh air tagraidhean gus nàdar na croite atharrachadh ach ma thig iad bho na sealbhadairean còmhla.

Dh'fhosgail an Clàr Croitean san t-Samhain 2012, a' ceadachadh ùine de 12 mìosan de chlàradh saor-thoileach airson an dà chuid croitean agus fearann ionaltraidh. Tha mòran obrach air a bhith a' dol air adhart air cùl gnothaich, gus tagraidhean ullachadh airson an cur a-steach gu Clàran na h-Alba agus chaidh a' chiad chroit a chlàradh sa Mhàirt 2013.

Tha leantailachd gnothachais air a bhith na phrìomh dhùbhlán am-bliadhna fhad 's a bhathar a' stèidheachadh an NDPB ùr agus tha na clàran 's na figearan san aithisg seo a' nochdadh fiosrachadh mionaideach air an uimhir de thagraidhean agus na co-dhùnidhean a chaidh a ghabhail tron bhliadhna agus a' clàradh adhartais leis an iomairt Dleastanas a bhith Còmhnaidh, le còrr agus 300 croit air an ath-gabhail mar thoradh air an sin.

A thuilleadh air gnothachas farsaing làitheil a' Choimisein, tha luchd-obrach air a bhith a' cur nan structaran gnothachais nan àite airson ceadachadh don bhuidheann gluasad bho bhith na Buidheann Roinneil gu bhith na Buidheann Poblach Neo-Roinneil. Am measg na h-obrach seo, tha ullachadh air a' Phlana Poileasaidh a tha a' nochdadh fiosrachaidh mu shlighe poileasaidh na buidhne ùire, làn mheasadh air cunnartan obrachaidh na buidhne, buileachadh ionmhas neo-eisimeileach agus modhan sgrùdaidh, agus 's dòcha nas cudromaiche na sin tha an Coimisean air tuigsinn gu bheil mòran obrach ri dhèanamh agus air goireasan a phrìomhachadh a rèir sin.

Daibhidh Balhary,
Ard-Oifigear
Eadar-amail,
Dùbhlachd
2012 - Cèitean 2013

Chaidh Cairiona
NicIllEathain fhastadh
mar an t-Ard-Oifigear
ùr air 10 Cèitean 2013

Nick Reiter, Ard-Oifigear
gu Dùbhlachd 2012

COIMISEAN NA CROITEARACHD AGUS AM PLANA POILEASaidH

Chruthaich an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010 Coimisean na Croitearachd, a thàinig gu bith air 1 Giblean 2012, a' gabhail thairis bho Choimisean nan Croitearan mar Bhuidheann Poblach Neo-Roinneil. Tha e ag obrachadh bho latha gu latha gu neo-eisimeileach bhon Riaghaltas ach cunntachail do Mhinistearan na h-Alba. Tha 52 ann an sgioba obrach na buidhne, air an stiùireadh le Àrd-Oifigear.

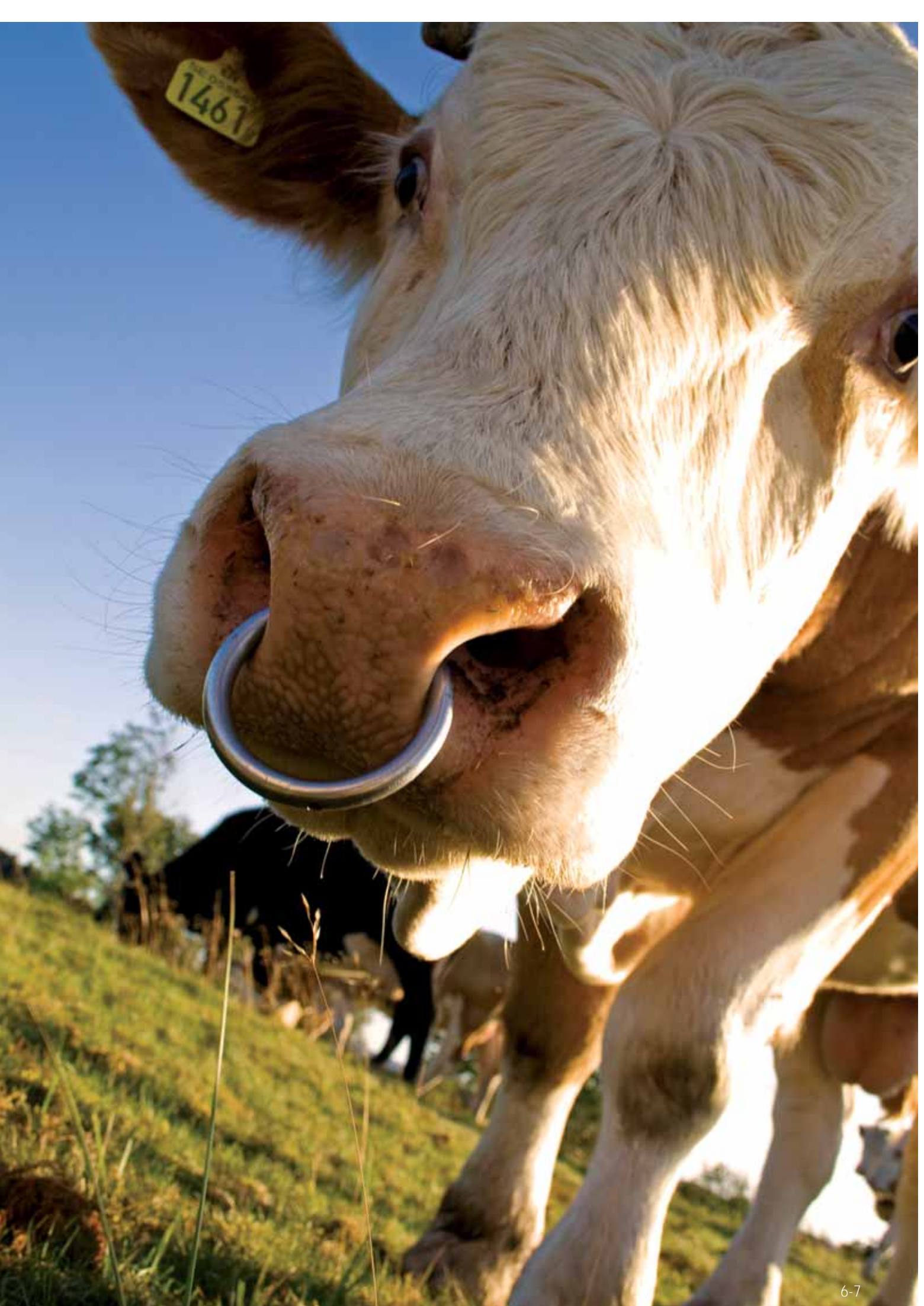
On chaidh an Achd a bhuileachadh ann an 2010, tha an Coimisean air a bhith sa mhòr-chuid an sàs ann an riaghladh croitearachd, ath-eagrachadh croitearachd, adhartachadh cùisean croitearachd agus a' cumail fo sgrùdadh nithean co-cheangailte ri croitearachd. Feumaidh an Coimisean cuideachd aithrisean air briseadh dfeastanas le luchd-gabhail agus croitearan seilbhe a rannsachadh. Faodaidh e co-obrachadh le buidhnean com-pàirteachais airson math sòisealta is eaconamach nan coimhearsnachdan croitearachd, agus a bhith furachail na ghnìomhan a thaobh ion-mhiann air gleidheadh àireamhan sluaigh agus seasmhachd croitearachd.

Tha Earrann 2C de Achd 2010 a' mineachadh an riatanais air Coimisean na Croitearachd gus plana ullachadh agus a chur a-steach gu Ministearan na h-Alba, a' mineachadh a' phoileasaidh aca air mar a tha iad an dùil an dleastanasan a choileanadh. Thug seo fòcas don bhuidheann ùr. B' e toradh sin gun robh Plana Poileasaidh

air a thoirt gu buil far an do mhinich Coimiseanairean an rùintean a thaobh a' chuideachaidh a bheir croitearachd do dh'Alba air fad agus amasan poileasaidh ro-innleachdail na buidhne suas gu 2017.

Tha Achd 2010 ag iarraidh air a' Choimisean co-chomhairleachadh le Ùghdarrasan Ionadail ann an sgìrean far a bheil croitean agus lomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean air a' Phlana Poileasaidh mus cuirear a-steach e gun Mhinistear, ach cho-dhùin Coimiseanairean an co-chomhairleachadh a leudachadh gu buidhnean le ùidh ann an croitearachd agus sin a bhith ri fhaotainn air an làrach-lìn, far am faodar lethbhreac den Phlana Poileasaidh agus an Dreach Plana fhaicinn.

Coimheadaibh ri:
<http://www.crofting.scotland.gov.uk/responses-to-plan.asp>

Tha àireamh de leasachaidhean laghail cudromach air a bhith a' toirt buaidh air riaghladh croitearachd thar na bliadhna, a' gabhail a-steach:

- Barail Cùirt an Fhearainn ann an Alba air àireamh de chùisean co-cheangailte ri earrannan ionaltraidh;
- Croitearan seilbhe agus di-chroiteadh;
- Tagraidhean riaghlaidh le ioma-shealbhadair air croitean; agus
- an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010: an 3mh Òrdugh Tòiseachaidh

Barail Cùirt an Fhearainn ann an Alba air àireamh de chùisean co-cheangailte ri earrannan ionaltraidh.

Tha prìomh thoraidhean Cùirt an Fhearainn bhon dearbhadh cùise a rinn iad a thaobh iomradh Coimisean na Croitearachd air raon de chùisean co-cheangailte ri còirean ionaltraidh a rinneadh ro 1 Giblean 2012, mar a leanas:

- a) Far an robh fearann croite air a cheannach agus an earrann ionaltraidh a' fuireach sa ghabhaltas, bha a' chòir ionaltraidh gabhaltais mar chroit ùr neo-eisimeileach;
- b) Tha sònrachadh pàirt den chroit gabhaltais sa bheil còir ionaltraidh aig neach-gabhail no neach-seilbh na croite no aig cuideigin aig nach eil sealbh gu làithreach air fearann, a' roinn na croite agus tha gach pàirt a' leantainn air adhart fo ùmhlachd reachdas croitearachd;
- c) Tha còraichean ionaltraidh aig croitear bho uachdaran na croite agus chan ann bho shealbhadair an ionaltraidh. Bha àireamh de bhuadhan practaigeach aig na toraidhean sin air ar n-obair riaghlaidh a thaobh an Clàr Croitean, di-chroiteadh croit slàn, sònrachadh agus ceannach croite.

Croitearan seilbhe agus di-chroiteadh

B' e ar tuigse bho thùs, nuair a thug an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010 a-steach suidheachadh ùr croitear seilbhe, gun robh e cuideachd a' leudachadh an t-solair gu bhith a' tagradh do Choimisean na Croitearachd airson stiùireadh di-chroitidh don luchd-seilbh sin a bha a' coileanadh slatan-tomhais croitear seilbhe.

Ach, a' leantainn air dragh a' nochdadh bho thaobh a-staigh agus taobh a-muigh a' Choimisein mun t-solar reachdail co-cheangailte ri croitearan seilbhe, shir sinn agus fhuair sinn comhairle laghail a thaobh an robh cead aig croitearan seilbhe tagradh don Choimisean airson stiùireadh gu bheil pàirt den chroit no an croit iomlan aig croitear seilbhe a' stad a bhith na chroit. Stèidhichte air a' chomhairle a fhuair sinn, b' e ar tuigse nach eil solar sam bith an taobh a-staigh an reachdais aig Coimisean na Croitearachd gus stiùireadh di-chroitidh a thoirt do chroitear seilbhe a tha a' còmhnaidh air a' chroit. Gus an suidheachadh a chur ceart, tha Coimisean na Croitearachd ag obair còmhla ri co-oibrichean aig Riaghaltas na h-Alba airson reachdas air atharrachadh a thoirt air adhart.

Air 28mh Màirt 2013, dh'ainmich Paul Wheelhouse, Ministear na h-Àrainneachd, gum biodh Riaghaltas na h-Alba a' toirt Bile air adhart cho luath 's a ghabhas gus dèiligeadh ris a' chùis seo.

Fair Isle

Tagraidhean riaghlaidh bho ioma-sheabhadairean croite

Bha an Coimisean mothachail gun robh mì-chinnt ann an suidheachaidhean far an robh sealbhadairean a' cumail còir fa leth air pàirtean sònraichte de chroit falamh. Bha a' mhi-chinnt a' cuimseachadh air am feumadh tagradh di-chroitidh no toirt-air-ghabhail a bhith:

- air a dhèanamh air leth le sealbhadairean fa leth a thaobh am pàirt sònraichte den chroit aig a bheil sealbh aige, no
- am feum a leithid sin de thagradh a bhith dèante leis na sealbhadairean uile den chroit, nan suidheachadh mar, còmhla, 'uachdaran' na croite.

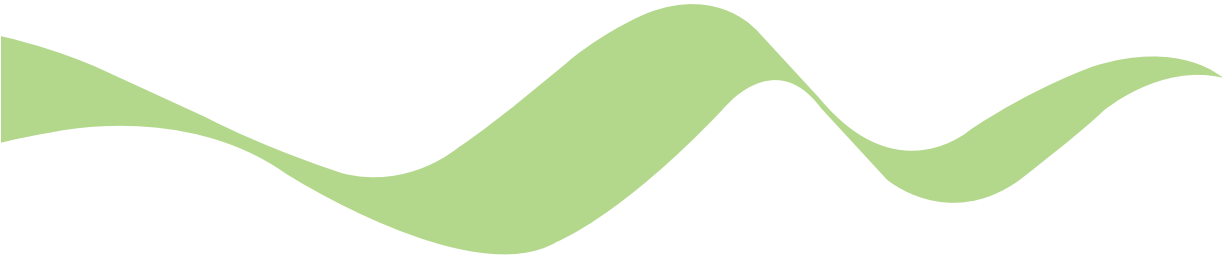
Bha Coimiseanairean den bheachd gun robh e deatamach gum biodh poileasaidh soilleir ann mun chùis seo agus mar sin, bha iad a' sireadh agus fhuair iad beachd laghail a chomhairlich far a bheil a' chroit air a

cumail ann an diofar phasgain seilbh fa leth bhiodh e glic don Choimisean tagradh fhaotainn bho na sealbhadairean uile. Dh'aontaich Coimiseanairean gabhail ris a' phoileasaidh gum feum tagraidhean di-chroitidh is leigeil air màl uile a thaobh chroitean ann an ioma-seilbh, a bhith air an cur a-steach leis na sealbhadairean uile nan suidheachadh còmhla mar 'uachdaran' na croite, fiù anns na cùisean sin far an robh an tagradh co-cheangailte ri pàirt den chroit air a ghleidheadh le còir le aon den àireamh aca.

An Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010: An 3mh Òrdugh Tòiseachaidh

Stèidhich an tritheamh Òrdugh Tòiseachaidh de Achd 2010 gun do thòisich an ìre clàraidh saor-thoileach den Chlàr Croitean ùr stèidhichte air mapa air 30 Samhain 2012.

AN CLÀR CHROITEAN

Thug an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010 a-steach solar airson “Clàr Chroitean” stèidhichte air mapa a bha ri chumail le Clàran na h-Alba. Anns a' Chlàr Chroitean, bidh fiosrachadh mu choinneamh chrìochan is ionaltradh coitcheann agus bidh fiosrachadh eile ann leithid an neach-seilbh, croitear, uachdaran agus croitear-seilbhe. Chaidh a' chiad chroit a chlàradh gu soirbheachail sa Mhàirt 2013.

Tha uallach air Coimisean na Croitearachd airson a' chiad chlàraidh air Ionaidtradh Coitcheann anns a' Chlàr Chroitean, agus mar sin tha iad air pròiseact a ghabhail os làimh a' tional fiosrachaidh mu chrìochan airson nan ionaltraidhean a thuilleadh air fiosrachadh mu luchd-earrannan, agus fhuair iad dearbhadh air an seo bho uachdaran agus comataidhean ionaltraidh ro-làimh. Chaidh am fiosrachadh seo gu còrr agus 100 ionaltradh ro 31 Màirt 2013, agus thathar a' sùileachadh sruth cunbhalach de chlàraidhean tro 2013-14.

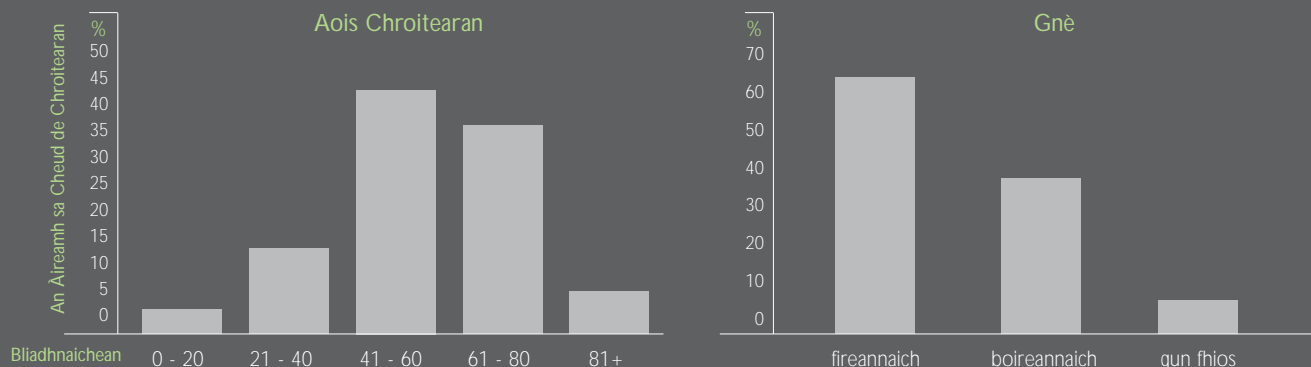
Air 30mh Samhain 2013, tòisichidh clàradh do-sheachanta far am feum croitearan an croitean a chlàradh ann an co-bhonn ri diofar thachartasan riaghlaidh. Bu chòir a thoirt fa-near nach eil an Clàr Chroitean a bhith ann a' ciallachadh nach fheum Coimisean na Croitearachd a Chlàr Chroitean fhèin a chumail suas, airson gum bi feum aig a' Choimisean air fiosrachadh eile a chumail a tha riatanach dha adhabharan riaghlaidh.

AN CLÀR CHROITEAN

A' leantainn air achdachadh na h-Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010, chaidh ath-sgrùdadh a choileanadh air a' Chlàr Chroitean, a' cuimseachadh air dà phrìomh raon. B' e a' chiad raon an robh cruth làithreach a' chlàir freagarrach airson an adhbhair agus an dàrna raon air gnè an dàta a bhathar a' cumail sa chlàr. Chaidh cùisean a chomharrachadh san dà raon agus chaidh beagan obair leasachaidh a chur an gnìomh an toiseach.

Tha tuilleadh obrach sa phlana airson na bliadhna a tha a' tighinn. Aig deireadh gnothaich, bidh an clàr mòran nas làidire, ga dhèanamh nas fhasa a chumail suas agus fiosrachadh fhaotainn air ais. Aon uair 's gum bi an obair seo crìochnaichte, chì an ath ire tionndadh air-loidhne den Chlàr Chroitean ga chur air bhog, a bhios ri fhaotainn leis a' phoball.

FIOSRACHADH DEAMOGRAFACH

STAITISTIGEAN AIR TAGRAIDHEAN RIAGHLAIDH - A RÈIR SGÌREAN ÙGH DARRAIS IONADAIL

ÀIREAMHAN IOMLAN DO GACH SGÌRE

Seòrsa tagraidh	CROIT				EARRANN			
	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair
Roinneadh	38	-	5	-	-	-	-	-
Sònrachadh	218	45	8	5	26	3	1	-
Dileaban	72	-	-	-	11	-	-	-
Cead às làthaireachd	6	4	1	1	-	-	-	-
Di-chroiteadh làrach taigh	127	19	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh pàirt-croit	217	17	21	3	-	-	-	-
Di-chroiteadh croit slàn	8	2	8	-	-	-	-	-
Roinn	27	4	4	2	2	-	2	-
Toirt-air-ghabhail	67	2	1	-	1	-	-	-
Croitean ùra	10	-	-	-	-	-	-	-
Geàrr-ghabhail	2	2	-	-	-	-	-	-
Fo-ghabhail	57	4	6	4	1	-	-	-
Tar-aiseag le Tiomnaidh	55	-	-	-	10	-	-	-
IOMLAN	904	99	54	15	51	3	3	-

Ceannach fearann croite	Làraich thaighean	Pàirt Croit	Croit slàn	Clàr Chroitean	
Luchd-gabhail	3	19	97	Àireamh de chroitean air ghabhail	13015
Luchd-seilbh	-	34	73	Àireamh de chroitean air seilbh	5114
				Àireamh iomlan de chroitean clàraichte	18129

Chaidh 8 Eisteachdan gu h-iomlan a chumail thar na bliadhna

TAGRAIDHEAN RIAGHLAIDH - A' LEANTAINN

Sgìrean Ùghdarrais ionadail - Moireibh

Chan eil croitean sam bith ann am Moireibh fhathast, agus mar sin cha d' fhuair eadh tagraidhean sam bith.

Sgìrean Ùghdarrais ionadail - Inbhir Àir a Tuath

Cha d' fhuair eadh tagraidhean sam bith à Inbhir Àir a Tuath

Clàr Chroitean

Àireamh de chroitean air ghabhail	-
Àireamh de chroitean air seilbh	1
Àireamh iomlan de chroitean clàraichte	1
Àireamh Eisteachdan	-

Sgìre Ùghdarrais ionadail - Earra-Ghàidheal is Bòid

Seòrsa tagraidh	CROIT				EARRANN			
	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair
Roinneadh	-	-	-	-	-	-	-	-
Sònrachadh	3	-	-	-	1	-	-	-
Dileaban	3	-	-	-	-	-	-	-
Cead às làthaireachd	2	2	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh làrach taigh	1	-	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh pàirt-croit	6	-	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh croit slàn	-	-	-	-	-	-	-	-
Roinn	1	-	-	-	-	-	-	-
Toirt-air-ghabhail	7	-	-	-	-	-	-	-
Croitean ùra	3	-	-	-	-	-	-	-
Gèarr-ghabhail	-	-	-	-	-	-	-	-
Fo-ghabhail	-	-	-	-	-	-	-	-
Tar-aiseag le Tiomnaidh	-	-	-	-	1	-	-	-
IOMLAN	26	2	-	-	2	-	-	-

Ceannach fearann croite	Làraich thaisgean	Pàirt Croit	Croit slànt	Clàr Chroitean	
Luchd-gabhail	-	3	7	Àireamh de chroitean air ghabhail	327
Luchd-seilbh	-	2	-	Àireamh de chroitean air seilbh	327
				Àireamh iomlan de chroitean clàraichte	654
				Àireamh Eisteachdan	-

Sgìre Ùghdarrais ionadail - A' Ghàidhealtachd

Seòrsa tagraidh	CROIT				EARRANN			
	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair
Roinneadh	20	-	2	-	-	-	-	-
Sònrachadh	71	23	6	5	18	3	1	-
Dileaban	32	-	-	-	9	-	-	-
Cead às làthaireachd	4	2	1	1	-	-	-	-
Di-chroiteadh làrach taigh	54	9	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh pàirt-croit	114	11	15	1	-	-	-	-
Di-chroiteadh croit slàn	4	1	8	-	-	-	-	-
Roinn	16	4	4	2	2	-	2	-
Toirt-air-ghabhail	40	2	1	-	-	-	-	-
Croitean ùra	7	-	-	-	-	-	-	-
Geàrr-ghabhail	2	2	-	-	-	-	-	-
Fo-ghabhail	18	-	3	2	-	-	-	-
Tar-aiseag le Tiomnaidh	17	-	-	-	8	-	-	-
IOMLAN	399	54	40	11	37	3	3	-

Ceannach fearann croite	Làraich thaighean	Pàirt Croit	Croit slàn	Clar Croitean	
Luchd-gabhail	2	10	65	Àireamh de croitean air ghabhail	4855
Luchd-seilbh	-	22	53	Àireamh de croitean air seilbh	3271
				Àireamh iomlan de croitean clàraichte	8126
				Àireamh Èisteachdan	4

Sgìre Ùghdarrais ionadail - Comhairle nan Eilean Siar

Seòrsa tagraidh	CROIT				EARRANN			
	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair
Roinneadh	11	-	3	-	-	-	-	-
Sònrachadh	122	22	-	-	3	-	-	-
Dileaban	32	-	-	-	1	-	-	-
Cead às làthaireachd	-	-	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh làrach taigh	57	10	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh pàirt-croit	59	6	6	2	-	-	-	-
Di-chroiteadh croit slàn	-	-	-	-	-	-	-	-
Roinn	8	-	-	-	-	-	-	-
Toirt-air-ghabhail	4	-	-	-	-	-	-	-
Croitean ùra	-	-	-	-	-	-	-	-
Geàrr-ghabhail	-	-	-	-	-	-	-	-
Fo-ghabhail	30	4	3	2	-	-	-	-
Tar-aiseag le Tiomnaidh	33	-	-	-	1	-	-	-
IOMLAN	356	42	12	4	5	-	-	-

Ceannach fearann croite	Làraich thaighean	Pàirt Croit	Croit slàn	Clar Croitean	
Luchd-gabhail	1	2	4	Àireamh de croitean air ghabhail	5906
Luchd-seilbh	-	-	-	Àireamh de croitean air seilbh	172
				Àireamh iomlan de croitean clàraichte	6078
				Àireamh Èisteachdan	2

TAGRAIDHEAN RIAGHLAIDH - A' LEANTAINN

Sgìre Ùghdarrais ionadail - Arcaibh

Seòrsa tagraidh	CROIT				EARRANN			
	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair
Roinneadh	-	-	-	-	-	-	-	-
Sònrachadh	-	-	-	-	-	-	-	-
Dileaban	-	-	-	-	-	-	-	-
Cead às làthaireachd	-	-	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh làrach taigh	3	-	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh pàirt-croit	7	-	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh croit slàn	4	1	-	-	-	-	-	-
Roinn	-	-	-	-	-	-	-	-
Toirt-air-ghabhail	-	-	-	-	-	-	-	-
Croitean ùra	-	-	-	-	-	-	-	-
Geàrr-ghabhail	-	-	-	-	-	-	-	-
Fo-ghabhail	-	-	-	-	-	-	-	-
Tar-aiseag le Tiomnaidh	-	-	-	-	-	-	-	-
IOMLAN	14	1	-	-	-	-	-	-

Ceannach fearann croite	Làraich thaighean	Pàirt Croit	Croit slàn	Clàr Croitean	
Luchd-gabhail	-	1	-	Àireamh de croitean air ghabhail	67
Luchd-seilbh	-	3	1	Àireamh de croitean air seilbh	383
				Àireamh iomlan de croitean clàraichte	450
				Àireamh Èisteachdan	-

Sgìre Ùghdarrais ionadail - Sealtainn

Seòrsa tagraidh	CROIT				EARRANN			
	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair	aontaichte	às làthair	diùlta	às làthair
Roinneadh	7	-	-	-	-	-	-	-
Sònrachadh	22	-	2	-	4	-	-	-
Dileaban	5	-	-	-	1	-	-	-
Cead às làthaireachd	-	-	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh làrach taigh	12	-	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh pàirt-croit	31	-	-	-	-	-	-	-
Di-chroiteadh croit slàn	-	-	-	-	-	-	-	-
Roinn	2	-	-	-	-	-	-	-
Toirt-air-ghabhail	16	-	-	-	1	-	-	-
Croitean ùra	-	-	-	-	-	-	-	-
Toirt air ghabhail goirid	-	-	-	-	-	-	-	-
Fo-ghabhail	9	-	-	-	1	-	-	-
Tar-aiseag le Tiomnaidh	5	-	-	-	-	-	-	-
IOMLAN	109	-	2	-	7	-	-	-

Ceannach fearann croite	Làraich thaighean	Pàirt Croit	Croit slàn	Clàr Croitean	
Luchd-gabhail	-	2	20	Àireamh de croitean air ghabhail	1860
Luchd-seilbh	-	5	15	Àireamh de croitean air seilbh	960
				Àireamh iomlan de croitean clàraichte	2820
				Àireamh Èisteachdan	2

CROITEAN ÙRA AIR AN CRUTHACHADH FO EARRANN 3(A) DE ACHD NAN CROITEARAN (ALBA) 1993

Bho 1 Giblean 2012 - 31 Màrt 2013

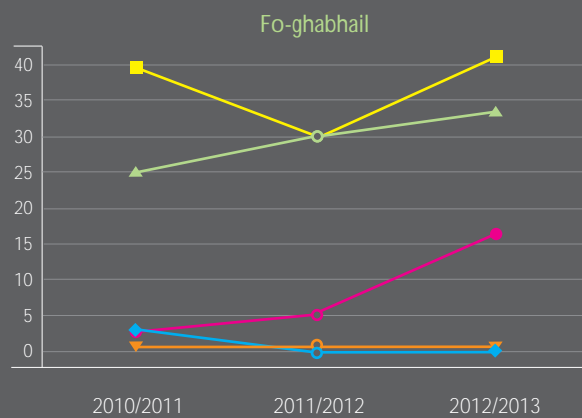
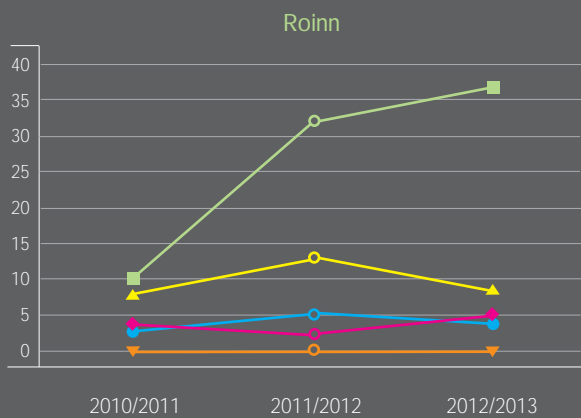
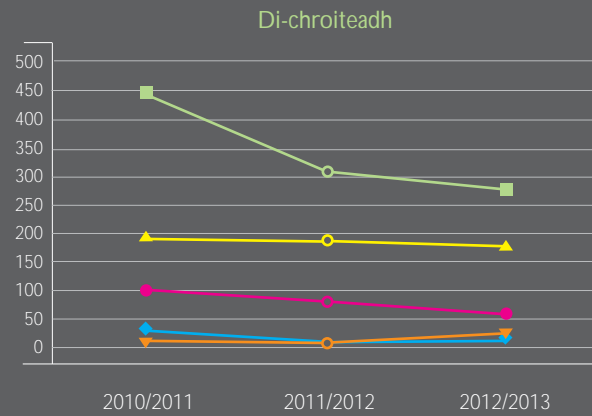
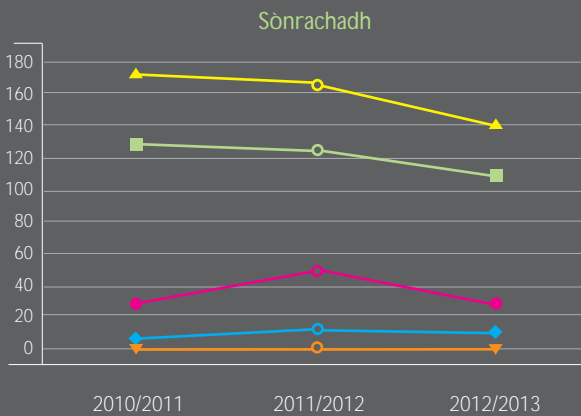
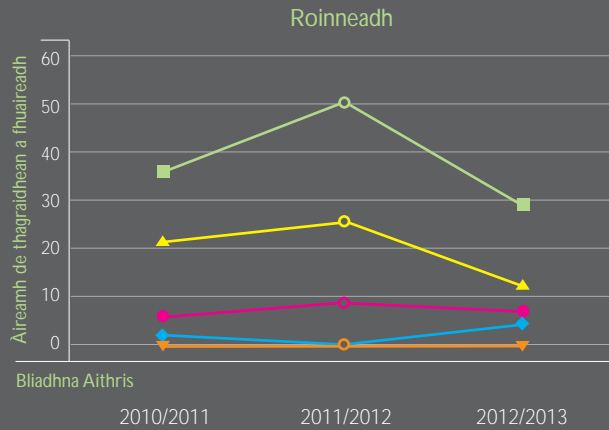
Sgìrean Ùghdarras ionadail	Àireamh de Chroitean ùra	Heactaran iomlan
Moireibh	-	-
Inbhir Àir a Tuath	-	-
Earra-Ghàidheal is Bòid	7	66.97
A' Ghàidhealtachd	13	88.06
Comhairle nan Eilean Siar	2	2.364
Arcaibh	-	-
Sealtainn	2	17.03
IOMLAN	24	174.424 ha

GLUASADAN ANN AN TAGRAIDHEAN A FHUAIREADH

Tha na clàran gu h-ìosal a' nochdadh nan gluasadan anns an àireamh de thagraidhean a fhuair Coimisean nan Croitearan anns na bliadhnaichean 2010/11 agus 2011/12 agus tagraidhean a fhuair Coimisean na Croitearachd ann an 2012/13. **Thoiribh an aire** gum bi an àireamh de thagraidhean a fhuair a' fhuair diofraichte bhon àireamh de cho-dhùnidhean gu an tainigeadh an taobh a-staigh gach bliadhna airson diofar adhbharan, a' gabhail a-steach tagraidhean air an tarraing às agus tagraidhean neo-dhligheach. Chan eil figearan air an nochdadh airson Inbhir Àir a Tuath agus Moireibh bho nach d' fhuair tagraidhean às na sgìrean sin anns an raon-ama a chaidh a chomharrachadh. rth

IUCHAIR

COSGAISEAN TAISBEANACH AONAI

	2012-13		2011-12	
	Àireamh cuibheasach de làithean pearsa mu choinneamh gach tagraidh	Cosgais cuibheasach mu choinneamh gach tagraidh(£s)	Àireamh cuibheasach de làithean pearsa mu choinneamh gach tagraidh	Cosgais cuibheasach mu choinneamh gach tagraidh(£s)
Sònrachadh & sònrachadh teaghlaich	1.2	755	0.7	631
Còir-seilbh - dileaban	0.1	35	0.1	89
Tar-aiseag le Tiomnadh	0.2	106	0.3	294
Di-chroiteadh làraich thaighean & gabhailean	1.0	735	1.2	1,257
Di-chroiteadh pàirt & iomlan	1.8	1,375	1.2	1,284
Fo-ghabhail	1.3	882	1.2	1,204
Roinn	2.1	1,380	1.8	1,801
Ath-thoirt & toirt-air-ghabhail	1.5	956	1.9	1,918
Roinnidhean	4.1	2,735	3.6	3,597
Cead airson croitean ùra no comataidhean ionaltraidh	3.2	2,193	1.6	1,603

Notaichean

- 1) cosgaisean a' gabhail a-steach cosgaisean a bharrachd
- 2) cosgaisean cuibheasach air an ainmeachadh - dh'fhaodadh cosgais thagraidhean fa leth a bhith glè dhiofraichte
- 3) faodaidh cosgaisean a bhith diofraichte bho bhliadhna gu bliadhna a rèir na h-àireimh a fhuair agus cùisean toinnte fa leth

DLEASTANAS A BHITH CÒMHNAIDHEACH

Tron bhliadhna 2012-13, lean Coimisean nan Croitearan air adhart a' cur an sàs riatanasan an dleastanais a bhith a' còmhnaidh an taobh a-staigh 32 cilemeatair den chroit dhaibhsan nach robh a' gèilleadh airson an h-ùine a b' fhaide. Chaidh seo a chumail a' dol bho stiùireadh Ministrealach ann an 2010, a bh' ann ron reachdas ùr dhleastanasan a thàinig gu bith san Dàmhair 2011.

A' cleachdadh an reachdais a bh' ann mar-thà, air bunait solar sàbhalaigh, tha an Coimisean air còrr agus 400 cùis a chrìochnachadh. Chan eil crìoch a chur air cùis a' dèanamh cinnteach sa bhad gu bheil croitear a' còmhnaidh air croit. Dh'fhaodadh gum bi pròiseasan eile ann a dh'fheumar mus tachair seo. Mar eisimpleir, ma shònraicheas croitear às-làthair a' chroit dh'fhaodadh gum bi ùine ann mus urrainn do neach-gabhail ùr taigh a

thogail agus a bhith a' còmhnaidh ann. Far a bheil an Coimisean a' cur crìoch air gabhaltas, bidh ùine ann mus gabh neach-gabhail ùr thairis. Mar an ceudna, ma bhàsaicheas croitear neo-chòmhnaidheach, tha a' chùis aca ga chrìochnachadh ach cha bhi a' chroit air a gabhail gus an gabh neach-gabhail ùr thairis an gabhaltas. Tha an clàr a leanas a' mineachadh nan suidheachaidhean sin.

Adhbharan airson Cùis Còmhnaidheachd a chrìochnachadh (2010 gu 31 Màrt 2013)	Crìochnaichte	Croitear a-nis ann an còmhnaidh
Croitear a-nis ann an còmhnaidh	158	158
Gabhaltas air a shònrachadh	121	88
Croitear air bàsachadh	25	7
Gabhaltas air a thoirt suas	8	3
Croit air a ceannach agus air a h-aiseag gu neach-seilbh ùr	7	5
Croit air a ceannach agus air a thoirt air ghabhail do neach-gabhail ùr	3	3
Gabhaltas air a chrìochnachadh	30	9
Cùisean air an aiseag gu pròiseas dhleastanasan ùra	10	-
Croit air a cheannach - cùisean air an aiseag gu pròiseas eile	45	-
IOMLAN	407	273

Is i an dòigh as cunbhalaidhe air fuasgladh fhaotainn air suidheachaidhean neo-chòmhnaidheachd sa bhliadhna a dh'fhalbh, a bhith a' sònrachadh a' ghabhailtais. Chaidh 46 cùisean gu h-iomlan a chrìochnachadh san dòigh seo ann an 2012-13. Is fheàrr leis a' Choimisean suidheachaidhean fuasgladh le daoine fa leth seach a bhith a' tighinn chun na h-ìre gabhaltasan a chrìochnachadh.

Cha deach an smachd dheireannach seo a chur an gnìomh ach ann an 12 suidheachaidhean thar na bliadhna a dh'fhalbh, a' dèanamh àireamh iomlan de 30 bho thòisich an Coimisean air an iomairt seo. Ann a bhith a' cur crìoch air gabhaltas, feumaidh an Coimisean a bhith riarachaidhe nach eil an neach-gabhail gu h-àbhaisteach a' còmhnaidh air a' chroit agus gu bheil e gu math na coimhearsnachd croitearachd sin a dhèanamh.

Chaidh aire a thoirt cuideachd do neo-chòmhnaidheachd croitearan seilbhe, a' dèiligeadh leis na suidheachaidhean sin tro reachdas "Sparradh Dhleastanasan". Anns a'

phròiseas a thaobh a bhith a' leantainn conaltradh leothasan a fhuair litir aig an toiseach, chaidh a dhaingneachadh gu bheil còrr agus 30 a-nis a' còmhnaidh an taobh a-staigh an astair riataich bho an croitean. Còmhla ris na 273 cùisean gabhailtais air an d' fhuair eadh fuasgladh, tha seo a' ciallachadh gu bheil croitear a' còmhnaidh a-nis air 300 croit far nach robh roimhe.

Croitearan nach eil a' còmhnaidh air a' chroit

Tha an clàr gu h-ìosal a' taisbeanadh mion-fhiosrachadh mun àireamh de luchd-gabhail agus croitearan seilbhe nach eil air a bhith a' còmhnaidh an taobh a-staigh 32 cilemeatair den chroit aca airson còrr is 10 bliadhna, còrr is 5 bliadhna agus nas lugha na 5 bliadhna. Is ann sa chòlbh "Cinn-latha rin daingneachadh" a tha fios againn nach eil an neach-gabhail/sealbhadair ann an còmhnaidh. Ach, tha an raon-ama sa bheil iad air a bhith air falbh bhon chroit fhathast ri dhaingneachadh

	Còrr is 10 bl.	Còrr is 5 bl.	Nas lugha na 5 bl.	Cinn-latha rin daingneachadh	Iomlan
Luchd-gabhail	467	322	241	166	1196
Croitearan seilbhe	115	28	46	416	605
Iomlan	582	350	287	582	1801

A' tòiseachadh às ùr san Eilean Sgitheanach

Tha cùis Mairead agus Iain Moireach a' taisbeanadh na buaidh dheimhinneach a tha an lùib a bhith a' cleachdadh riaghladh croitearachd gus dèiligeadh le suidheachaidhean às-làthaireachd.

Tha Mòrag agus Iain air croit gun àiteach a ghabhail thairis aig 2 Achadh na h-Anaid far an robh an neach-gabhail a bh' ann às-làthair. Le dithis chloinne òg, tha iad a-nis gu tur an sàs ann am beatha na coimhearsnachd croitearachd an dèidh taigh a thogail air a' chroit le taic bho Sgeama Thabhartasan Taigh Croite, air stoc a stèidheachadh air a' chroit agus air obraichean ionadail fhaotainn ann am foghlam. Tha Iain fiù a' coidseadh na sgioba Iomain ionadail.

A' cuideachadh Dad a' cladhach clais don dealan.

Iain a' cuideachadh 2 croitear eile (Donnie Bruce agus Graham Ross)

IONALTRADH COITCHEANN

Tha croitearachd a' solarachadh dòigh gun choimeas air a bhith a' cleachdadh nam buannachdan an lùib stiùireadh co-roinnte air so-mhaoin fearainn tro riaghladh air ionaltradh coitcheann. Tha comataidh ionaltraidh clàraichte ann an oifis mar aon de na dòighean as fheàrr air an ionaltradh choitcheann a stiùireadh agus a chumail suas mar shiostam èifeachdach air coimhearsnachdan a neartachadh.

Ach a dh'aindeoin nam buannachdan eaconamach, àrainneachdail is sòisealta, tha an àireamh de chomataidhean ionaltraidh ann an oifis air lùghdachadh thar nam bliadhnaichean.

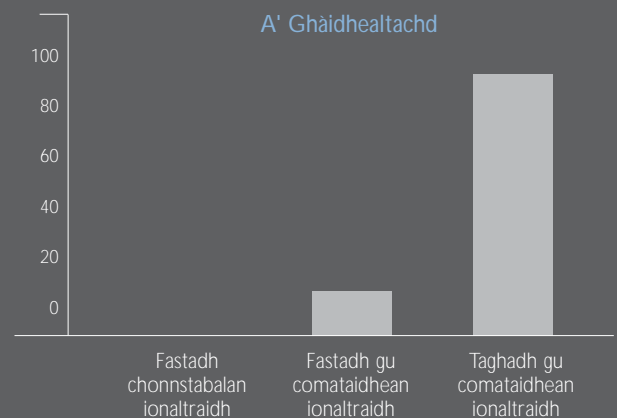
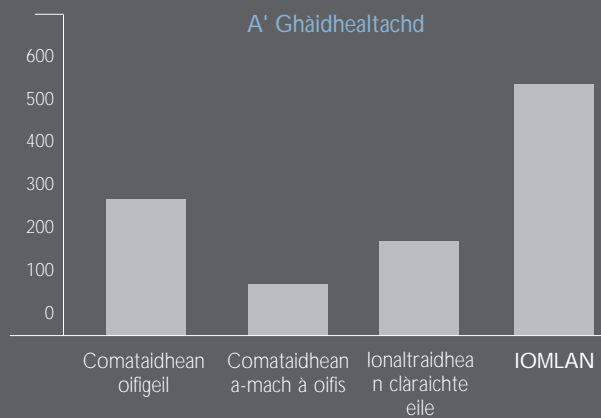
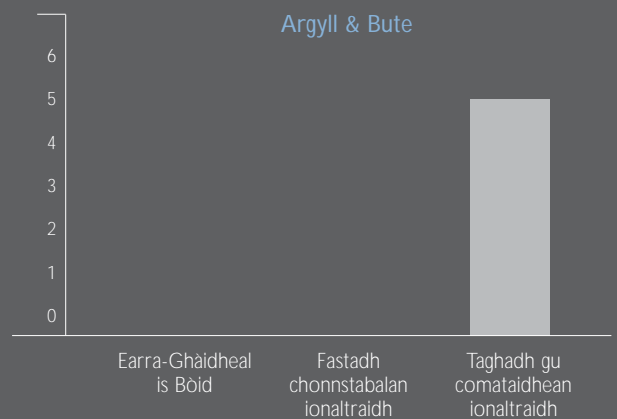
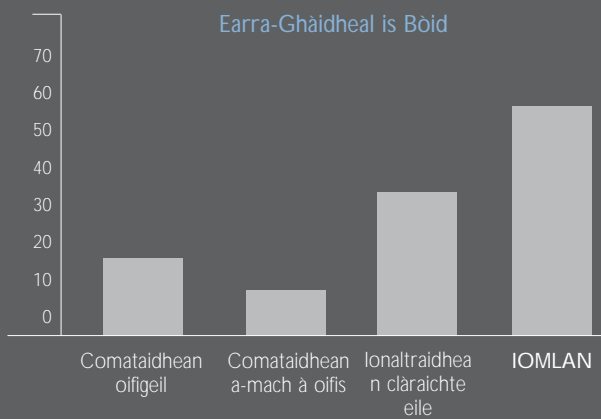
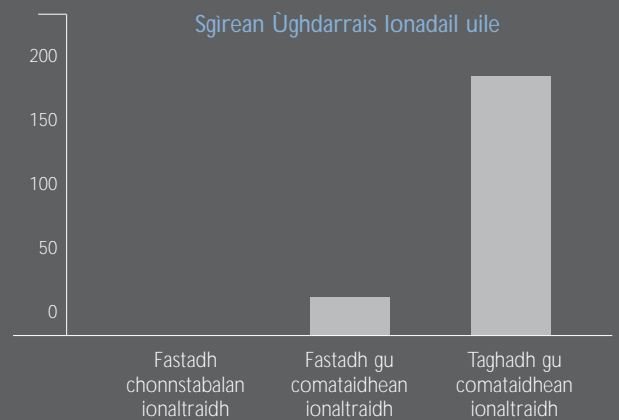
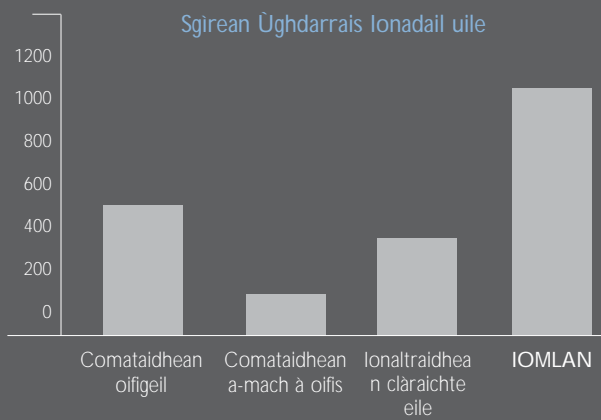
Gu làithreach, tha 528 comataidhean air an clàradh le Coimisean na Croitearachd. Bho 1 Giblean 2012 gu 31 Màrt 2013, bha 188 comataidhean air an taghadh 's air an clàradh. Bha seo na lùghdachadh ann an àireamhan

bho 204 a cha idh a chlàradh sa bhliadhna 2011/12. Tha an Coimisean an dòchas an àireamh a mheudachadh sa bhliadhna às dèidh sin le bhith a' toirt a-steach riaghailtean ùra airson stiùireadh agus cleachdadh ionaltraidhean coitcheann. Is e an t-amas riaghailtean a dhèanamh nas fhasa do chomataidhean ionaltraidh an riaghladh, agus an dòchas gum brosnach seo barrachd luchd-earrannan gu bhith a' cruthachadh chomataidhean.

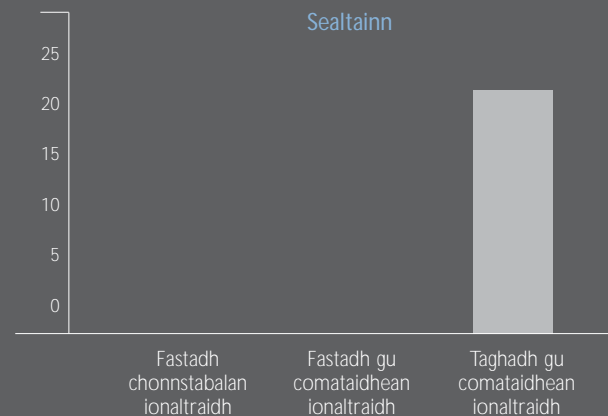
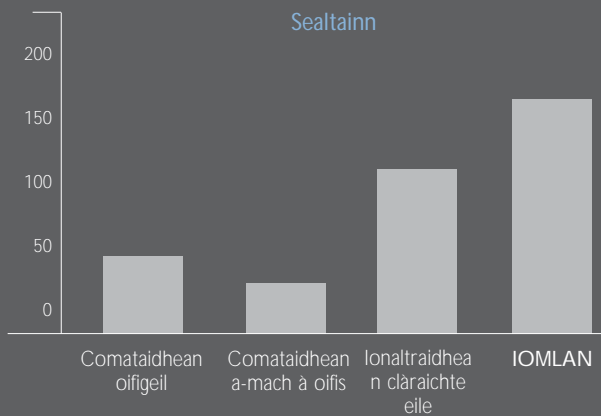
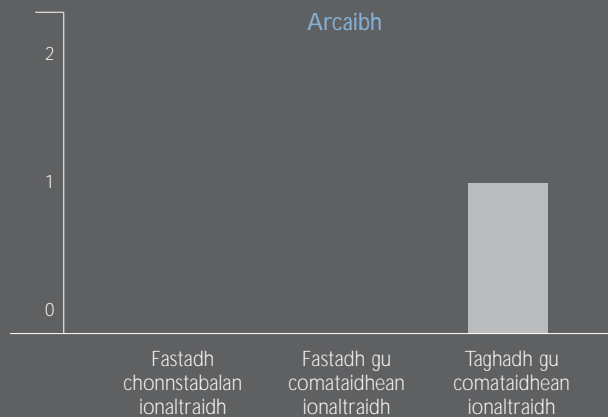
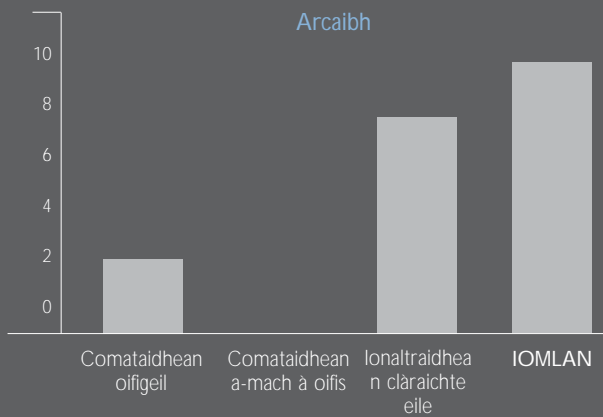
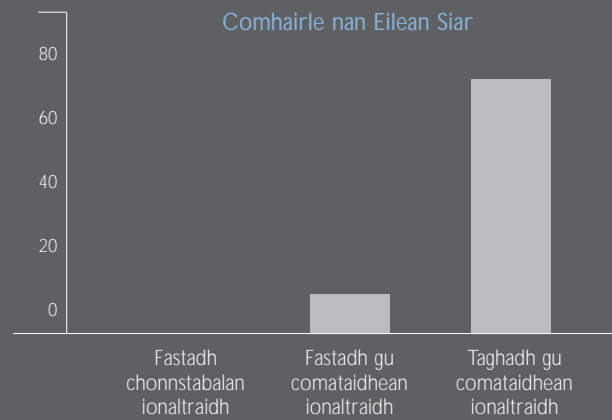
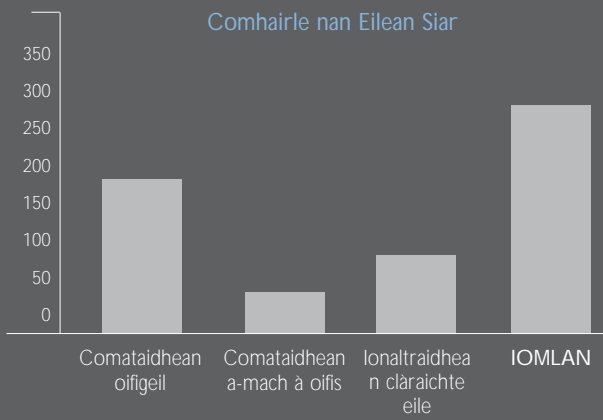

Ristead MacIlinnein, Croitear & Stiùriche Urras Taobh Siar na Hearadh

Chan eil ionaltraidhean coitcheann sam bith clàraichte ann am Moireibh no Inbhir Àir a Tuath

IONALTRADH COITCHEANN ...A' LEANTAINN

CO-THÀTHADH COIMHEARSNACHD LE SO-MHAOIN CHO-ROINNTE - LEASACHAIDHEAN AIR IONALTRADH COITCHEANN

Tha seasmhachd agus co-thàthadh sòisealta choimhearsnachdan co-cheangailte gu dlùth le stiùireadh co-roinnte air so-mhaoin choitcheann. Ann an seo, tha croitearachd a' solarachadh cothrom gun choimeas tro na 547,153 heactairean de fhearann ionaltraidh coitcheann air a' Ghàidhealtachd 's anns na h-Eileanan.

Mar a tha air a chlàradh ann an àite eile san aithisg seo, tha dragh a' fàs mu dheidhinn an lùghdachaidh san àireamh de chomataidhean ionaltraidh oifigeil, agus 's e prìomh amas Coimisean na Croitearachd an crìonadh seo fhaicinn a' tilleadh agus coimhearsnachdan croitearachd a bhith air am brosnachadh gus beachdachadh air na cothroman eadar-mheasgte a tha fosgailte dhaibh tro chleachdadh cruthachail air so-mhaoin fearainn.

Tha àite an ionaltraidh choitcheann aig teis meadhain an tabhartais a dh'fhaodas croitearachd a chur ri leasachadh seasmhach agus tha e mar aon de na cùisean air a dheasbad ann an raon de choinneamhan fo stiùir an Neach-gairm air feadh na bliadhna, le ùghdarrasan ionadail anns na sgìrean croitearachd agus le lomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean.

Tha sinn a' nochdadh dà eisimpleir air an ath dhuilleig. Dh'fhaodadh gun saoil nach eil mòran ceangal eatarra ach tha na dhà air so-mhaoin fearainn an ionaltraidh choitcheann a chleachdadh gu buannachd coimhearsnachd nas fharsainge agus do gach fear, tha riaghladh croitearachd air a bhith mar phàirt den amas iomlan a thaobh a bhith a' dèiligeadh le crìonadh ann an àireamh-sluaigh.

Tha iad cuideachd a' co-roinn nam prìomh luachan a thaobh creideas gu bheil a bhith ag obair airson na coimhearsnachd fharsaing gu làidir a' spreagadh gach neach a tha an sàs ann.

CÙIS SGRÙDAIDH URRAS TAOBH SIAR NA HEARADH

Tha uallach air Urras Taobh Siar na Hearadh airson a bhith a' stiùireadh 6578 heactairean de fhearann, air a dhèanamh suas à 5 bailtean agus 53 croitean. Bha a' choimhearsnachd ionadail mar a' chiad choimhearsnachd san dùthaich a cheannaich 3 oighreachdan croitearachd bho Riaghaltas na h-Alba nuair a chaidh an ceannach ann an 2010. Tha an t-Urras ag amas air eachdraidh fhada de chrionadh àireamh-sluaigh a thionndadh air ais agus tha iad mar-thà air ceumannan cudromach a ghabhail a dh'ionnsaigh tèarainteachd don choimhearsnachd seo san àm ri teachd.

Chaidh an t-Urras a chur air bhonn mar chompanaidh leasachaidh le inbhe carthannais agus le cuideachadh bho phrìomh luchd-maoineachaidh leithid Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean, Comhairle nan Eilean Siar agus Maoin a' Chrannchuir Mhòir, leasaich iad a' chiad phlana gnothachais aca mus do rinn iad ceannach. Tha an t-Urras a-nis a' coileanadh plana a tha a' leantainn air an sin suas gu Màrt 2015, a tha ag amas air a bhith fèin-sheasmhach agus comasach air taic a chur ri leasachadh eaconamach farsaing na sgìre ionadail.

Tha na 3 bliadhna on chiad cheannach air fearann coimhearsnachd air an Urras fhaicinn a' stiùireadh na h-oighreachd gu soirbheachail, pròiseact dealan-uisge 100kw a leasachadh (obair a' tòiseachadh as t-Earrach 2014) agus roth-uidheam 50kw a bhith air a' cur an sàs ann an 2013. Tha sia làraich thaighean air a dèanamh saor air an ionaltradh choitcheann a tha rim faotainn air lasachadh prise gus luchd-còmhnaidh ùr maireannach a thàladh don sgìre agus tha an t-Urras a' coimhead ri 6 taighean eile a thogail airson leigeil air màl reusanta, ann an co-obrachadh le com-pàirtichean. Bidh na taighean sin faisg air an Ionad Iomairt Coimhearsnachd, mar sin a' cothlamadh gnothachas agus feuman coimhearsnachd, agus fhuair iad aonta planaidh sa Mhàrt 2013. Tha rannsachadh ga dhèanamh air dòighean ùra airson gnothachas agus cothroman co-cheangailte ri turasachd a leasachadh, a bhios nam buannachd don choimhearsnachd san àm ri teachd.

Bha gach aon de na pròiseactan sin ag iarraidh aonta nan croitearan fa leth agus nan comataidhean ionaltraidh, agus is e obair com-pàirteachais an t-slighe air adhart gu soirbheachas. Tha an t-Urras air comataidhean ionaltraidh a

chuideachadh gus maoineachadh fhaotainn bho Phrògram Leasachaidh Dùthchail Alba (SRDP). Tha planaichean stiùireadh glèidhteachais nan àite a-nis aig trì comataidhean. Tha an t-Urras dealasach a thaobh dèanamh cinnteach gum bi an so-mhaoin fearainn a dh'fheumar airson comas obrachaidh croitearachd san àm ri teachd a' fuireach an taobh a-staigh còir-fearainn, agus aig an aon àm a' saoradh pàirtean beaga airson feumalachdan sònraichte gnothachais no feumalachdan sòisealta. Tha gach aon de na comataidhean ionaltraidh air an riochdachadh air a' Bhòrd, ga dhèanamh comasach air pròiseactan leasachaidh eaconamach is sòisealta a bhith air an dealbh airson comas obrachaidh na coimhearsnachd croitearachd a neartachadh agus buannachdan a tharraing gu croitearan fhad 's a thathar a' lùghdachadh buaidh air goireasan croitearachd.

Tha Murchadh MacAoidh, Cathraiche Urras Taobh Siar na Hearadh, cinnteach mu bhuanachdan seilbh coimhearsnachd. "Mus deach an oighreachd a cheannach, bha a' choimhearsnachd a' crìonadh tro dhith chothroman do dhaoine òga, agus gun daoine chan urrainn croitearachd a bhith soirbheachail san àm ri teachd. A-nis, tha dleastanas oirnn air ar son fhin san àm ri teachd agus tha an sealladh sin mòran nas fheàrr na bha e o chionn 5 bliadhna."

CÙIS SGRÙDAIDH COIMHEARSNACHD CROITEARACHD ÈARAIR - CNÒIDEART

Airson baile iomallach Èairair air leth-innis Chnòideart tha seòrsa de chruth-atharrachadh air a thighinn mun cuairt san dà bhliadhna a dh'fhalbh a thaobh croitearachd. Thar nam bliadhnaichean, bha gnìomhachd croitearachd air a dhol sìos agus ann an cunnart a bhith air fhaicinn mar arrasbacan don choimhearsnachd seach na adhbhar subhachais.

B' ann aig an àm sin a cho-dhùin Daibhidh Mac a' Ghobhainn gur e aon dòigh air dèiligeadh leis an t-suidheachadh riaghladh croitearachd a chleachdadh. Le tagradh a chur a-steach airson na croite aige a roinn, chaidh 2 chroit ùr a chruthachadh, a' fosgladh na slighe airson neach-gabhail ùr a thighinn a-steach don choimhearsnachd. Fhuair na h-oidhirpean seo gus daoine ùra a thoirt a-steach do chroitearachd barrachd cuideachaidh nuair a chaidh ath-thòiseachadh a chur an gnìomh gus aon de na croitean fìor ùr a chruthachadh fon Achd atharraichte Croitearachd 2007.

Is e buil sin gu bheil an àireamh de chroitearan gnìomhach ann an Èarar air dùblachadh, agus le daoine ùra nas òige tha beachdan ùra agus dealas air a thighinn airson nas urrainn dhaibh a dhèanamh de na cothroman. A rèir Toby Robinson, mar as lugha 's ann as bòidhche. "Tha mi gar faicinn fhìn mar luchd-cùraim an fhearainn agus tha mi den bheachd gu bheil sinn a' taisbeanadh gum faod croitearachd a bhith air a chothlamadh le raon fharsaing de ghnìomhachdan eile gus beatha àrd-ghnèitheach a sholarachadh dhuinn fhìn."

An dèidh na h-àireimh de chroitean a mheudachadh, thionndadh aire an uair sin gu bhith a' dèanamh barrachd den ionaltradh choitcheann mar so-mhaoin cho-roinnte. Le talamh glè dhùbhlach agus 50% dheth de dhroch gnè, comhairlich a' chomataidh ionaltraidh leis a' choimhearsnachd fharsaing agus le luchd-turais, agus fhuair beachdan air am fearann a chleachdadh ann an dòighean cruthachail gu buannachd nan uile.

Fhuair an Sgeama Fearann Coillteach Chroitearan a thàinig a-mach às an sin maoineachadh bho SRDP. Is e an t-amas am fearann droch-ghnè a chleachdadh mar fhearann coillteach le stoc air an fhearann as fheàrr agus prògram feansaigh farsaing gus dèiligeadh le cùisean co-cheangailte ri beathaichean a'

dol iomrall agus làimhseachadh fhèidh. Tha am feansadh a' dol air adhart, a' solarachadh obair luachmhor sa bhaile-fearainn agus nas fhaide na sin, agus tha am fiosrachadh air ais bhon choimhearsnachd fharsaing agus luchd-turais, a tha a' faotainn buaidh a-nis bho fhrith-rathadan air an leasachadh agus cliathan beathaichean, air a bhith glè dheimhinneach.

Tha Toby Robinson a' faicinn seo mar, "cothrom dhuinne nach tig ach uair sa ghinealach agus tha e mìorbhaileach a bhith a' faicinn luchd-seilbh fearainn agus croitearan, buidhnean is daoine fa leth, luchd chraobhan is luchd beathaichean uile a' co-obrachadh a dh'ionnsaigh an amais cheudna. Bu mhath leinn taing a thoirt do na daoine iongantach sin an taobh a-staigh Coimisean na Croitearachd, Coimisean na Coilltearachd, Buidheann-stiùiridh Sgrùdaidhean & Pàighidhean Dùthchail Riaghaltas na h-Alba (SGRPID), Urras Coilltearachd Chnòideart agus Stèidheachd Chnòideart, a tha air ar cuideachadh. Cuideachd, bu mhath leinn taing a thoirt don bhuidheann treun fheansairean agus luchd-cur a tha air gach nì a choileanadh cho luath.

Feansaichean ùra air an cur suas ann an Cnòideart. Sgeama Fearann-coillteach ann an Cnòideart

Co-labhairt Mheasadairean 2012.

Tha Measadairean a' solarachadh ceangal àrd-luachmhor eadar Coimisean na Croitearachd agus coimhearsnachdan croitearachd ionadail. Chunnaic 2012 trusadh air pannal ùr de Mheasadairean a chaidh fhastadh airson ùine de 5 bliadhna. Chaidh 87 Measadairean fhastadh uile gu lèir.

Co-labhairt Mheasadairean 2012

Tha an lionra a' còmhach sgìre mhòr fharsaing le timcheall air 100 paraiste air an riochdachadh. A thuilleadh air bailtean-fearainn croitearachd àbhaisteach, tha am pannal a-nis a' leudachadh riochdachaidh gus sgìrean le croitean ùra a chòmhdach agus sgìrean ùra a tha comharraichte fon Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010, leithid Eilean Arainn agus Moireibh.

Tha dleastanas a' Mheasadair eadar-mheasgte, a' cothlamadh frithealadh choinneamhan ionadail agus cuideachadh a' Choimisein le ceistean mu chùisean san sgìre aca agus a' sgaoileadh fiosrachaidh a tha buntainneach do chroitearachd anns an sgìre ionadail. A thuilleadh air coinneamhan agus tachartasan ionadail, chunnaic 2012 Measadairean a' cruinneachadh ann an Inbhir Nis airson a' chiad Cho-labhairt Bhliadhnail den Phannal ùr le Coimisean na Croitearachd. Chaidh 10 coinneamhan gu h-iomlan a chumail le Measadairean air feadh na bliadhna.

GEARANAN; SAORSA FIOSRACHAIDH; ATH-THAGRAIDHEAN; CEISTEAN COITCHEANN

Tha an clàr gu h-ìosal a' nochdadh mion-fhiosrachadh mun àireamh de Ghearanan Foirmeil; iarrtasan a thaobh Saorsa Fiosrachaidh; Ath-thagraidhean gu Cùirt an Fhearainn ann an Alba (SLC) agus Ceistean Coitcheann leis na dhèilig an Coimisean tron bhliadhna.

Gearanan Foirmeil	Iarrtasan Saorsa Fiosrachaidh	Ath-thagraidhean gun SLC	Ath-thagraidhean crìochnaichte gun SLC	Ceistean Coitcheann
34	94	14 (7 dhiubh mar ath-thagraidhean dileib an aghaidh co-dhùnadh le Coimisean na Croitearachd)	2 (sheas an SLC ri co-dhùnadh Coimisean na Croitearachd)	1,937

CO-CHOMHAIRLEAN

Prògram Leasachaidh Dùthchail Alba (SRDP) 2014-2020

Chuir Crois-Phàrtaidh Pàrlamaid na h-Alba airson Croitearachd buidheann obrach SRDP air bhonn gus conaltradh le oifigearan Riaghaltas na h-Alba mun leasachadh air an SRDP 2014-2020 san àm ri teachd. Bhon t-Samhain 2012, bha Neach-gairm Coimisean na Croitearachd na chathraiche air a' bhuidheann obrach seo, a' cur air dòigh nan coinneamhan agus ann an co-obrachadh le buill eile den bhuidheann, a' leasachadh mholaidhean gus an cur a-steach gu Riaghaltas na h-Alba airson leasachadh air SRDP 2014-2020.

Thug a' bhuidheann obrach pàipear gu buill fon ainm, "Dè as urrainn don SRDP a dhèanamh do Chroitearachd agus Aonadan Beaga?" Faodar am pàipear seo fhaicinn air làrach-lìn Coimisean na Croitearachd. Tha e a' mineachadh carson a tha feum air prògram taic agus mar a dh'fhaodte a liubhairt. B' e aon de na molaidhean Sgeama Tabhartais Àiteachail Sgìrean Croitearachd (CCAGS) a th' ann mar-thà a nì tachadh. Mhol a' bhuidheann obrach an sgeama ath-ainmeachadh gu Prògram Taic Croitearachd agus mhinich iad molaidhean nas làidire do fharsaingeachd na sgeama a th' ann. Chuir an Neach-gairm am pàipear gun Bhuidheann Crois-Phàrtaidh air Croitearachd. An dèidh am pàipear a chur a-steach, chaidh iarraidh air a' bhuidheann obrach am Prògram Taic Croitearachd a leasachadh agus mar thoradh air an sin chaidh pàipear eile a chur a-steach sa Mhàrt 2013. Anns a' phàipear seo, tha molaidhean taic airson comataidhean ionaltraidh, làimhseachadh stuic is fearainn, gnìomhachd àiteachais, pasgain a dh'aon ghnòthaich airson croitearachd, gleidheadh air obrachaidhean sgeama a th' ann cheana, cosgaisean

coitcheann agus reataichean nì tachaidh thabhar tasan a thoir a-steach a-rithist às leth luchd-inntrigidh ùr agus comataidhean ionaltraidh.

Fhreagair an Coimisean cuideachd do na sgrìobhainnean co-chomhairle a leanas, thar na bliadhna:

- Molaidhean Ath-leasachaidh CAP 2014
- Cuantan Seasmhach do na h-Uile
- Co-chomhairle Còd Muirburn
- Ceistean SNH an Fhòraim Monaidh
- Coimisean Dùthchail na h-Alba - Co-chomhairle air còmharsnachdan dùthchail san àm ri teachd

SEIRBHEISEAN DÙTHCHAIL IS ÀRAINNEACHDAIL NA H-ALBA (SEARS)

Tha Coimisean na Croitearachd air leantainn air adhart ag obair còmhla ri com-pàirtichean bho SEARS, le ceangal cunbhalach a thaobh Conaltraidhean, ag amas air seirbheisean a leasachadh do mhanaidsearan fearainn, le croitearan nam measg. Gheibhear làrach-lìn SEARS aig: <http://www.sears.scotland.gov.uk>

AM PLANA GÀIDHLIG

Ann an 2009, chuir Coimisean nan Croitearan a-steach a' chiad Phlana Gàidhlig. Tha an obair air leantainn fo Choimisean na Croitearachd a dh'ionnsaigh crìoch a chur air na targaidean sa Phlana a tha fhathast rin coileanadh, a' coimhead ri ath-obair iomlan air a' phlana ann an 2014. Gheibhear lethbhreac de Phlana Gàidhlig Coimisean na Croitearachd air an làrach-lìn againn

CUNNTASAN BLIADHNAIL
COIMISEAN NA
CROITEARACHD
2012-13

IOMRADH MANAIDSEARACHD

Cùl-raon Eagrachail agus Inbhe Riaghlachais

Is e Buidheann Poblach Neo-Roinneil a th' ann an Coimisean na Croitearachd (CC) a chaidh a stèidheachadh sa Ghiblean 2012 ann an co-rèir ri cumhachan na h-Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010, gus dleastanasan Coimisean nan Croitearan a bh' ann roimhe a ghabhail thairis.

Tha an CC fo riaghladh Bòrd-Stiùiridh de naoi Choimiseanairean. Tha trìuir dhiubh air am fastadh le Ministearan na h-Alba a' leantainn air pròiseas fastaidh poblach agus tha sianar air an taghadh le croitearan clàraichte. Tha am Bòrd cunntachail airson stiùireadh ro-innleachdail, marasgladh agus riaghlachas. Bidh Coimiseanairean a' coileanadh an dreuchd mar thosgairan don CC, ag adhartachadh phoileasaidhean agus luachan agus a' toirt eòlas speisealaichte chun a' Bhùird.

Bidh na Coimiseanairean làithreach nan dreuchd airson còig bliadhna, bhon Ghiblean 2012 gu Màrt 2017. Tha an Aithisg is Cunntasan Bliadhnail seo a' toirt seachad iomradh goirid air ar gnìomhachdan ann an 2012-13. Cuirear an aithisg air beulaibh Mhinistearan na h-Alba airson aonta. Ann an cumantas ri stuthan eile air an toirt gu buil leis an CC, bidh an Aithisg is Cunntasan seo air am foillseachadh air an làraich-lìn againn.

Tha Cunntasan 2012-13 air an ullachadh ann an co-rèir ri Stiùireadh bho Mhinistearan na h-Alba a thaobh Achd Cunntachalachd agus Ionmhas Poblach (Alba) 2000. Tha an Stiùireadh air a thoirt gu buil mar eàrr-ràdh do na cunntasan seo.

Mar bhuidheann poblach, tha dleastanas coitcheann air an CC gus luach poblach a liubhairt, a bhith ag obair a rèir phrionnsapalan an luach as fheàrr agus cunntas a ghabhail air na prìomhachasan poileasaidh buntainneach aig Riaghaltas na h-Alba.

Tha mòran de obair a' Choimisein air a dhearbhadh 's air a stiùireadh gu dlùth le reachdas, a' gabhail a-steach cùisean san fharsaingeachd - structar a' Bhùird, am pròiseas taghaidh, am Plana 5-bliadhna, an dleastanas a

thaobh fiosrachadh fhaotainn bho croitearan agus chomataidhean ionaltraidh - a thuilleadh air mion-fhiosrachadh sònraichte mu riaghladh croitearachd dìreach. Tha obair a' Choimisein sa chiad àite air a chothromachadh air dleastanasan reachdail le raointean obrach den toil fhèin a tha cuibhrichte.

Aithris air Gnìomhachd

Fo Achd nan Croitearan (Alba) 1993, mar a tha atharraichte leis an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd 2007 agus atharraichte leis an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010, tha an CC:

- "a) Gnìomhan san fharsaingeachd a thaobh
 - (i) Riaghladh croitearachd
 - (ii) Ath-eagrachadh croitearachd
 - (iii) Adhartachadh gu math croitearachd
 - (iv) A' cumail sùil air cùisean co-cheangailte ri croitearachd, agus
- b) gnìomhan sam bith eile air a bhuileachadh orra leis no fon Achd seo no achdachadh sam bith eile"

Ann an cur nan dleastanasan sin an gnìomh, feumaidh an Coimisean a bhith mothachail do:

- "a) ion-mhiannachd a bhith a' cur taic ri gleidheadh àireamhan sluaigh
 - (i) anns na sgìrean croitearachd, agus,
 - (ii) ann an sgìre sam bith san àm a tha comharrachichte ... anns a bheil croitean, agus
- b) buaidh atharrachaidhean air an raon den fhearann a tha glèidhte ann an gabhaltas croitearachd air seasmhachd croitearachd".

On chaidh Achd 2010 a chur an gnìomh, is e prìomh dhleastanas a' Choimisein a bhith a' riaghlachadh croitearachd, ath-eagrachadh croitearachd, adhartachadh gu math croitearachd agus a' cumail lèirmheas air cùisean co-cheangailte ri croitearachd. Ann an cur air adhart an dleastanas seo, faodaidh an Coimisean co-obrachadh le buidhnean com-pàirteachais eile a dh'ionnsaigh mathas sòisealta is eaconamach nan coimhearsnachdan croitearachd.

AITHRIS MANAIDSEARACHD ... A' LEANTAINN

Amas, lèirsinn agus luachan

Is e ar n-amas croitearachd a riaghlachadh, gus còmhnaidheachd air croitean adhartachadh, cleachdadh fearainn gnìomhach agus stiùireadh co-roinnte le croitearan mar dhòigh air coimhearsnachdan dùthchail a neartachadh 's a chumail suas.

Ar Lèirsinn: Gum bi Coimisean na Croitearachd aithnichte mar riaghladair a tha fiosraichte, fosgarra, cothromach, èifeachdach is buadhach.

Tha sinn a' cur luach air:

- na tha sinn a' frithealadh agus air a chèile
- builean soilleir, deimhinneach agus tomhaiseil
- obair sgioba thaiceil
- atharrachadh deimhinneach agus leasachadh leantainneach
- ionnsachadh cunbhalach
- neo-chlaonachd
- spèis do dh'eadar-dhealachadh is iomadachd
- fosgarrachd is soilleireachd

Bidh Coimisean na Croitearachd cuideachd a' comhairleachadh Mhinistearan na h-Alba mu chùisean croitearachd

Cinn-uidhe Chorpóra agus Ath-sgrùdadh air Prìomh Ghnìomhachdan 2012-13

Gnìomhachdan agus Builean ann an 2012-13

Is e bliadhna dhùbhlach a tha air a bhith againn ann an stèidheachadh phrìomhachasan, cinn-uidhe agus targaidean do bhuidheann ùr, agus aig an aon àm a'

stiùireadh an tar-ghluasaid bho na poileasaidhean dileabach, structaran is siostaman bho bhuidheann a bh' ann agus a' solarachadh inntigeadh is trèanadh do bhuid Bùird ùra.

Bha Coimisean nan Croitearan a bh' ann ag obair a dh'ionnsaigh cinn-uidhe is targaidean mar a bha air am mineachadh sa Phlana Chorpóra.

Tha am Plana Chorpóra a-nis air a chur às àite le tachartasan, a' leantainn air stèidheachadh Coimisean na Croitearachd sa Ghiblean 2012. Bha aig Coimisean na Croitearachd ri Plana Poileasaidh còig-bliadhna a thoirt gu buil airson aonta ministrealach, agus an dèidh sin Plana Chorpóra ath-leasaichte agus na planaichean obrachaidh is targaidean bliadhnaile co-cheangailte ris.

Tha am fiosrachadh a tha air a gheàrr-iomradh gu h-ìosal agus air iomradh gu mionaideach anns an earrann roimhe seo den sgrìobhainn seo, air a chiallachadh mar fhiosrachadh don leughadair mun mheasgachadh de ghnìomhachdan a tha Coimisean na Croitearachd a' coileanadh. Sna bliadhnaichean ri teachd, bidh seo a' gabhail a-steach mion-fhiosrachadh mu chomharran coileanaidh mu choinneamh cinn-uidhe is targaidean mar a tha air aontachadh le Ministearan na h-Alba.

Gnìomhachdan riaghlachaidh

Tron bhliadhna aithris seo, dhèilig an Coimisean le còrr agus 900 tagradh. Tha iad air an taisbeanadh sa Chlàr gu h-ìosal tro sheòrsa tagraidh riaghlaidh. Thoiribh sùil air an earrann roimhe seo den aithisg bhliadhnaile san sgrìobhainn seo airson raon slàn de staitistigean, air an taisbeanadh a rèir sgìre ùghdarrais ionadail.

Seòrsa tagraidh	Tagradh aontaichte	Tagradh diùlta
Roinneadh	38	5
Sònrachadh	218	8
Dileaban	72	-
Cead a bhith às-làthair	6	1
Di-chroiteadh làraich taighe	127	-
Di-chroiteadh pàirt croit	217	21
Di-chroiteadh croit slàn	8	8
Roinn	27	4
Toirt-air-ghabhail	67	1
Croitean ùra	10	-
Geàrr-ghabhail	2	-
Fo-ghabhail	57	6
Tar-aiseag le Tiomnaidh	55	-
IOMLAN	904	54

An Sgioba Dhleastanasan

Thàinig reachdas dhleastanasan ùra gu bith san Dàmhair 2011, fon Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010. Gu ruige seo, a' leantainn air Stiùireadh Ministrealach ann an 2010, tha oidhirpean a' Choimisein air a bhith a' cuimseachadh air fuasgladh a thoirt air

cùisean às-làthaireachd fad-amail bhon chroit. Mar thoradh air an sin, tha an Coimisean a-nis air còrr agus 400 cùis a cho-dhùnadh. Gheibhear tuilleadh mion-fhiosrachaidh mu obair na Sgioba Dhleastanasan anns an earran roimhe seo den aithisg bhliadhnail san sgrìobhainn seo.

Adhbharan Cùis Còmhnaidheachd a' Criochnachadh	Criochnaichte	A' Còmhnaidh
Croitear a' còmhnaidh a-nis	158	158
Gabhaltas air a shònrachadh	121	88
Croitear air bàsachadh	25	7
Gabhaltas air a thoirt suas	8	3
Croit air a cheannach agus air aiseag gu sealbhadair ùr	7	5
Croit air a cheannach 's air a thoirt air ghabhail do neach-gabhail ùr	3	3
Gabhaltas crìochnaichte	30	9
Cùisean air an aiseag gu pròiseas dhleastanasan ùra	10	-
Croit air a cheannach - cùisean air an aiseag gu pròiseas eile	45	-
IOMLAN	407	273

Measadairean

Fo reachdas croitearachd, faodaidh an Coimisean pannal de Mheasadairean fhasadh. Is e an àite a bhith a' cuideachadh a' Choimisein ann an liubhairt a chuid obrach gu h-ionadail. San Dàmhair 2012, bha an Coimisean toilichte daingneachadh gun deach pannal ùr de 87 Measadairean ionadail saor-thoileach fhasadh, a' còmhdach suas ri 100 paraiste croitearachd. Faodar tuilleadh fiosrachaidh fhaighinn a-mach anns an earrann den aithisg bhliadhnail roimhe seo san sgrìobhainn seo.

Prìomhachasan Cudromach 2013-14

Tha Earrann 2C den Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) a' mìneachadh an riatanais air Coimisean na Croitearachd gus Plana Poileasaidh 5-bliadhna a dheasachadh. Is e amas a' phlana prìomh phoileasaidhean a' Choimisein a stèidheachadh agus mineachadh mar a tha an Coimisean an dùil an dleastanasan a choileanadh.

Tha mòran de chiad bhliadhna a' Choimisein nan oifis air a bhith co-cheangailte ri leasachadh agus co-chomhairleachadh air an dreach Plana. Mar a tha an Achd ag àithneadh, ghabh co-chomhairle àite

le measgachadh de luchd-ùidh a' gabhail a-steach ùghdarrasan ionadail agus lomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean. Fhuair am Plana Poileasaidh aonta bho Mhinistearan na h-Alba air 30 Ògmhios 2013.

Tha am Plana poileasaidh a' mìneachadh nan rùintean a thaobh mar a dh'fhaodas croitearachd cur ri mathas Alba gu h-iomlan agus amasan poileasaidh ro-innleachdail na buidhne. Cleachdar e gus pròiseasan riaghlachaidh nas mionaidiche a leasachadh, a dh'fhaodar a chur mu choinneamh thargaidean, anns a' chiad àite ann am Plana Corporra agus a' leantainn air an sin Plana Obrachaidh bliadhnail don bhuidheann.

Bidh am plana còig-bliadhna seo mar a' chiad phlana de a leithid, a' mìneachadh lèirsinn an ama ri teachd do Choimisean na Croitearachd agus bidh a' bhliadhna ùr air a cur seachad a' leantainn nan dleastanasan leantainneach làithreach, a' leasachadh mar a tha an Coimisean a' coileanadh a dhleastanasan ùra fon Achd agus a' leasachadh a rùintean, phoileasaidhean agus a phrìomhachasan mu choinneamh nam bliadhnaichean ri teachd.

AITHRIS MANAIDSEARACHD... A' LEANTAINN

Inbhe agus Solar Fiosrachadh do Luchd-obrach

Tha an luchd-obrach làithreach uile aig CnaC air an solarachadh le Riaghaltas na h-Alba. Tha na h-aon chumhachan aig luchd-obrach CnaC 's a tha aig an luchd-obrach an taobh a-staigh Riaghaltas na h-Alba, agus tha iad fosgailte do rèiteachaidhean peinnein na seirbheis chatharra. Tha obrachaidhean an roile-pàighidh agus HR aig Coimisean na Croitearachd air an coileanadh le Roinn Ghoireasan Daonna Riaghaltas na h-Alba air bunait seirbheis co-roinnte.

Tha cothrom aig an luchd-obrach uile air eadra-lìon Riaghaltas na h-Alba a tha a' solarachadh ruigsinneachd air poileasaidhean is sgrìobhainnean HR aig Riaghaltas na h-Alba, cothroman trèanaidh is leasachaidh, dreuchdan bàna a-staigh agus poileasaidhean buntainneach eile leithid Poileasaidhean Contra-Foill agus Innse Poblach.

Tha cothrom aig an luchd-obrach uile air eadra-lìon CnaC anns a bheil raon de naidheachdan, fiosrachadh coitcheann agus earrann mu 'leabhar-làimhe luchd-obrach', a tha a' gabhail a-steach mion-fhiosrachadh mun bhuidheann, àite-obrach, roghainnean a thaobh leasachadh luchd-obrach, poileasaidhean riaghlachaidh agus lethbhreac den phasgan intrigidh làithreach do luchd-obrach ùr.

Tha dà choinneamh fhoirmeil sa bhliadhna airson ath-sgrùdadh coileanaidh aig gach ball den luchd-obrach, far a bheil feumalachdan ionnsachaidh no leasachaidh sam bith air an comharrachadh. Tha iad sin an uair sin air an cruinneachadh a-steach don Phlana Ionnsachaidh Chorporra a bhios a' comharrachadh feumalachdan trèanaidh agus uidheaman liubhairt aig ire neach fa leth, sgioba agus corporra. Tha am Plana seo air ath-sgrùdadh leis an Sgioba Stiùiridh againn.

Às-làthaireachd Tinneis

Tha am fiosrachadh a leanas air a sholarachadh mu choinneamh na bliadhna a' crìochnachadh 31 Màrt.

Làithean às-làthaireachd tinneis	2012-13	2011-12
Geàrr-ama	236.5	205.7
Fad-ama	156.5	55.0
Iomlan	392.9	260.7
Cuibheas a thaobh gach ball	8.9	5.8
Àireamh sa cheud de làithean rim faotainn	3.9%	2.6%

Peinneanan

Tha buill an luchd-obrach aig CnaC airidh air a bhith nam ball de Phrìomh Sgeama Peinnein na Seirbheis Chatharra. Tha mion-fhiosrachadh mun sgeama agus airidheachdan peinnein nan àrd-mhanaidsearan aig Coimisean na Croitearachd air an toirt seachad san Aithisg lèicidh agus nota 1.5 do na cunntasan seo.

Tèarainteachd Dàta Pearsanta

Cha robh mothachadh ann do bhriseadh dàta pearsanta sam bith ann an 2012-13 (2011-12).

Poileasaidhean Iomadachd is Co-ionnachd Chothroman

Tha CnaC a' gabhail ri poileasaidhean Riaghaltas na h-Alba air iomadachd is co-ionnachd chothroman. Tha am poileasaidh air co-ionnanachd chothroman ag aithris gum bu chòir dèiligeadh ann an dòigh co-ionnan leis gach ball den luchd-obrach a dh'aindeoin gnè, inbhe phòsta, aois, cinneadh, tùs cinneachail, claonadh gnèitheach, ciorramachd, creideamh, pàtran obrach, inbhe cosnaidh, dearbh-aithne gnèitheach, dleasanas cùraim no ballrachd aonadh obrach. Ann an co-rèir ri poileasaidh Riaghaltas na h-Alba, tha riatanas sònraichte air CnaC iomadachd an luchd-obrach a mheudachadh an taobh a-staigh na buidhne. Tha CnaC a' gabhail os làimh leasachadh air an luchd-obrach uile and agus a' cur luach deimhinneach air na diofar sheallaidhean is sgilean a tha gach aon a' toirt gu an obair againn. Tha CnaC dealasach a thaobh liubhairt a dhleastanasan ann an dòigh a tha a' brosnachadh chothroman co-ionnanachd, ag amas air cur às do leth-breith mì-laghail agus giùlain eile a tha air a thoirmeasg le reachdas co-ionnanachd.

Cùisean Àrainneachdail

Tha CnaC dealasach a thaobh a bhith a' coileanadh a dhleastanasan àrainneachdail mar bhuidheann poblach. Tha sinn a' cumail ri riatanasan àrainneachdail ann an raointean leithid solarachadh, siubhal gnothachais agus stiùireadh thogalaichean. Tha obair a' Choimisein gu mòr air a liubhairt bho aon oifis a tha air a co-roinn le SNH agus buidhnean poblach eile. Tha cur-a-steach ann an diofar phàirtean de sgìrean croitearachd air a sholarachadh le oifisean ionadail ar com-pàirtichean RPID. A thuilleadh air an sin, tha Coimiseanairean air an solarachadh le uidheam a bheir comas dhaibh obrachadh bhon dachaigh far an gabh sin dèanamh, agus tha goireasan obrachaidh bhon taigh aig luchd-obrach far a bheil sin freagarrach do an dreuchd. Tha dàta a gheibhear gu làithreach co-cheangailte ris a' phrìomh oifis againn agus ri ar luchd-obrach agus gnìomhachdan siubhail nan Coimiseanairean

Taigh a' Ghlinne Mhòir - lùth, uisge, sgudal & coileanadh CO2 - cuid CnaC

	% Iomlaid		2012-13		2011-12		
	Cleachdadh	Cleachdadh	CO2	Cosgais	Cleachdadh	CO2	Cosgais
Dealán (kwh)	-12%	73,298	39,887	11,807	82,997	34,615	8,255
Gas (kwh)	+66%	102,342	18,630	3,864	61,488	11,381	-522
Lùth air fad	+22%	175,640	58,517		144,485	45,995	7,733
Uisge (m3)	+13%	253	70	-504	225	62	6,387
Sgudal gun ath-chuairteachadh (liotairean)	+2%	29,992	3,899		29,379	3,819	
Sgudal ath-chuairtiche (liotairean)	-10%	40,633			45,024	0	
% ath-chuairtiche	+5%	58%			61%		

Siubhal

Chan eil figearan coimeasach rim faotainn airson milteachd & sgaoidhean CO2 airson nam bliadhnachan seo ach bidh iad air an cruinneachadh mu choinneamh nam bliadhnachan a tha romhainn. Is e am poileasaidh còmh-dhail poblach a chleachdadh far an gabh sin a dhèanamh ach tha ar raon obrachaidh cruinn-eòlasach a' ciallachadh nach gabh seo a dhèanamh aig amannan.

Cosgaisean	2012-13	2011-12
Itealan	21,860	36,210
Rèile	4,139	4,541
Màl càir	3,148	6,355
Tacsaidh	5,131	3,872
Pàighidhean milteachd (an càr fhèin)	15,855	12,487
IOMLAN	50,133	63,465

Caiteachas na bliadhna agus cùisean ionmhasail eile

De chosgaisean neo-thuarastalach a' Choimisein de £733,000 ann an 2012-13 - faic nota 3 de na cunntasan - tha a' mhòr-chuid dhiubh stèidhichte gu ìre bho bhliadhna gu bliadhna agus chan eil ach roghainn cuibhrichte ann airson cosg fèin-ùghdarrasail. Rè na bliadhna 2011-12, bha pìosan caiteachais ann co-cheangailte ri cosgaisean air an cur suas ro-làimh mar thoradh air atharrachadh ann an inbhe Coimisean na Croitearachd, a' gabhail a-steach cosgaisean IT, air am maoineachadh a bharrachd air a' bhuidseat bhliadhnail bho agus aontaichte le Riaghaltas na h-Alba. A' leantainn cluainas tràth an Neach-lagha làn-ùine, roghnaich an Coimisean pannel de Luchd-lagha bhon taobh a-muigh fhasadh, a' toradh ann am meudachadh ann an cisean laghail air a chothromachadh le isleachadh ann an cosgaisean tuarastail.

Is e a' phrìomh dhùbhlàn ionmhasail do Choimisean na Croitearachd, dèanamh cinnteach gu bheil an fheum as fheàrr ga thoirt às a' phrìomh ghoireas aca ann an cruth luchd-obrach eòlach is sgileil. Tha coimeas gearr-iomraidh

air caiteachas, le buidseat air bunait goireis agus airgid mar a chithear gu h-ìosal, air a nochdadh ann an nota 5 do na cunntasan.

Bha an caiteachas ghoireasan airson na deireadh bliadhna aig 31 Màrt 2013 aig £2.631 millean mar a chithear anns an Aithris Caiteachais Iomlan ann an coimeas ri buidseat de £2.587. Fhuair eadh so-mhaoin neo-làithreach aig luach £6,000 tron bhliadhna, ann an coimeas ri buidseat de £4,000 mar a tha air a ghabhail a-steach don Aithris Suidheachadh Ionmhais agus nota 7 do na cunntasan.

A thuilleadh air cosgaisean tuarastail de £1,466,000 air am pàigheadh dìreach le Riaghaltas na h-Alba - faic nota 2 ris na cunntasan - fhuair an Coimisean £1,068,000 ann am pàighidhean Tabhartas-gus-Cuideachadh ann an coimeas ri £1,028,000 de phàighidhean airgid a chaidh a dhèanamh tron bhliadhna. Sholaraidh na bha a' chòrr airgead calpa obrachaidh airson dèiligeadh le creideasaidhean a bha ann an àm am pàigheadh an taobh a-staigh 10 latha de dheireadh na bliadhna agus cosgaisean a-mach eile den leithid sin.

AITHRIS MANAIDSEARACHD... A' LEANTAINN

Tiodhlacan agus tabhartasan carthannach

Cha robh tiodhlacan no tabhartasan carthannach sam bith ann tron bhliadhna.

Iarrtasan Saorsa Fiosrachaidh

Fhuair an Coimisean 94 iarrtasan tron bhliadhna ag ainmeachadh Achd Saorsa Fiosrachaidh. Gheibhear tuilleadh fiosrachaidh a thaobh ghearanan foirmeil, ath-thagraidhean agus ceistean san fharsaingeachd anns an earrann roimhe seo den aithisg bhliadhnail san sgrìobhainn seo.

Call agus cur-às

Cha robh call no cur-às sam bith ann tron bhliadhna.

Solarachadh Fiosrachaidh Buntainneach

Cha fada 's as aithne don Oifigear Chunntachail, chan eil fiosrachadh sgrùdaidh buntainneach sam bith ann de nach eil sgrùdairean na buidhne mothachail, agus tha an t-Oifigear Cunntachail air gach ceum a ghabhail a bu chòir dhi a ghabhail gus i fhèin a dhèanamh mothachail do fhiosrachadh sgrùdaidh buntainneach sam bith agus air daingneachadh gu bheil sgrùdairean CnaC mothachail don fhiosrachadh sin.

Neach-sgrùdaidh

Tha Àrd-neach-sgrùdaidh na h-Alba air Sgrùdadh Alba fhadadh mar neach-sgrùdaidh. Tha mion-fhiosrachadh mun chis sgrùdaidh airson na bliadhna gu 31 Màrt 2013 air fhoillseachadh ann an nota 3 ris na cunntasan. Cha robh Sgrùdadh Alba an sàs ann no air am pàigheadh airson obair neo-sgrùdail sam bith tron bhliadhna.

Neach-sgrùdaidh

Tha Àrd-neach-sgrùdaidh na h-Alba air Sgrùdadh Alba fhadadh mar neach-sgrùdaidh. Tha mion-fhiosrachadh mun chis sgrùdaidh airson na bliadhna gu 31 Màrt 2013 air fhoillseachadh ann an nota 3 ris na cunntasan. Cha robh Sgrùdadh Alba an sàs ann no air am pàigheadh airson obair neo-sgrùdail sam bith tron bhliadhna.

Ceann-latha ùghdarrachaidh airson sgoileadh

Chaidh na cunntasan seo ùghdarrachadh airson an sgoileadh air

CAITRÌONA NICILLEATHAIN

Àrd-Oifigear agus Oifigear Cunntachail

AITHRIS AIR DLEASTANASAN AN OIFIGEIR CHUNNTACHAIL

Ann an co-rèir ri earrann 19(4) de Achd Cunntachalachd is Ionmhas Poblach (Alba) 2000, tha Ministearan na h-Alba air iarraidh air Coimisean na Croitearachd aithris chunntasan ullachadh airson gach bliadhna ionmhais anns a' chruth agus air a' bhunait a tha air a chur sìos anns an Stiùireadh Chunntasan a tha air a chur a-mach le Ministearan na h-Alba.

Tha na cunntasan air an ullachadh air bunait fàis agus feumaidh iad cunntas fìor agus soilleir a thoirt air suidheachadh chùisean CnaC aig deireadh na h-ùine ionmhais, agus na cosgaisean obrachaidh, call is prothaid aithnichte agus sruthan airgid airson na h-ùine ionmhasail. Ann an ullachadh nan cunntasan, feumaidh an t-oifigear Cunntachail:

- gabhail ris an Stiùireadh Chunntasan air a chur a-mach le Ministearan na h-Alba, a' gabhail a-steach nan riathanasan cunntasachd is foillseachaidh agus poileasaidhean cunntasachd fhreagarrach a chur an sàs air bunait chunbhalach;
- breithneachaidhean agus tuairmsean a dhèanamh air bunait reusanta;

- aithris a bheil inbhean cunntasachd fhreagarrach mar a tha air a chur sìos ann an Leabhar-làimhe Aithriseachd Ionmhasail an Rìghaltais air an leantainn, agus imeachdan stuthach anns na cunntasan fhoillseachadh agus a mhineachadh; agus
- na cunntasan ullachadh air bunait gnothaich eantainnich.

Tha Rùnaire Maireannach Rianachd na h-Alba air an Àrd-Oifigear fhastadh mar Oifigear Cunntachail airson Coimisean na Croitearachd.

Mar Oifigear Cunntachail, tha dleastanas orm a thaobh cunbhalachd agus iomchaidheachd an ionmhais phoblaich do bheil mi cunntachail, airson a bhith a' cumail chlàran ceart agus dìon so-mhaoin Coimisean na Croitearachd, mar a tha air a mhineachadh ann am Meòrachan an Oifigeir Chunntachail air a sgaoileadh le Ministearan na h-Alba.

CAITRIONA NICILLEATHAIN
Àrd-Oifigear agus Oifigear Cunntachail

AITHRIS RIAGHLACHAIS

Farsaingeachd dleastanais

Mar Oifigear Cunntachail Coimisean na Croitearachd, tha dleastanas orm a bhith a' cumail suas frèam riaghlachaidh earbsach agus siostaman in-smachd a tha a' cur taic ri euchdan phoileasaidhean Coimisean na Croitearachd, amasan is cinn-uidhe, agus aig an aon àm a' dìon nam maoinean is so-mhaoin poblach do bheil mi cunntachail, ann an co-rèir ris na dleastanasan a chaidh a shònrachadh orm.

Mar Oifigear Cunntachail, fo earrann 15 de Achd Cunntachalachd is Ionmhas Poblach (Alba) 2000, tha mi cunntachail airson:

- m' ainm-sgrìobhte a chur ri cunntasan Coimisean na Croitearachd
- dèanamh cinnteach à earbsachd is cunbhalachd a chuid ionmhais
- dèanamh cinnteach gu bheil a ghoireasan air an cleachdadh ann an dòigh eaconamach, èifeachdach is buadhach.

Tha 'Leabhar-làimhe Ionmhas Poblach na h-Alba' (SPFM) air a sgoileadh le Ministearan na h-Alba gus stiùireadh a sholarachadh do Riaghaltas na h-Alba agus do bhuidhnean buntainneach eile a thaobh làimhseachadh agus aithris air maoinean poblach. Tha e a' mineachadh nan riathanasan iomchaidh agus ag adhartachadh deagh chleachdadh agus irean àrda iomchaidheachd. Mar Oifigear Cunntachail, tha dleastanas orm airson dèanamh cinnteach à gèilleadh do stiùireadh SPFM.

Adhbhar Frèam Riaghlachaidh agus siostaman in-smachd

Tha frèam riaghlachaidh Coimisean na Croitearachd ann an co-rèir ris an stiùireadh bho Riaghaltas na h-Alba air a sholarachadh anns an SPFM agus 'Air Bòrd: Stiùir do Bhuill Bùird is Bhuidhnean Poblach ann an Alba' agus ag obrachadh fo sholaran Achd nan Croitearan (Alba) 1993 mar a chaidh atharrachadh leis an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd 2007 agus an Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010.

Fon Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010, chaidh Coimisean na Croitearachd a stèidheachadh air 1 Giblean 2012 gus obrachaidhean Coimisean nan

Croitearan a bh' ann roimhe a ghabhail thairis. Mar bhuidheann le bun-stèidh eadar-dhealaichte agus làn inbhe NDPB, tha Coimisean na Croitearachd air riaghlachas ùr iomchaidh agus ath-sgrùdaichte a leasachadh agus air in-smachd ùr eagrachadh tron bhliadhna 2012/13. Tha am frèam agus na siostaman a tha sinn air a leasachadh air an dealbhadh gus cunnart a làimhseachadh aig ìre reusanta. Chan urrainn dha cur às do chunnart uile gu lèir, agus mar sin chan urrainnear ach èifeachdas reusanta a sholarachadh seach cinnt air èifeachdas iomlan.

Thòisich am Bòrd (Coimiseanairean) nan dreuchd air 1 Giblean 2012. Chaidh crìoch air a' phròiseas fastaidh le Ministearan na h-Alba de Neach-gairm a' Bhùird (tìotal Cathraiche a' Bhùird fo Achd 2010) san t-Sultain 2012. Fo chumhachan na h-Achd, tha an Neach-gairm mar Chathraiche air a' Chomataidh Sgrùdaidh & Ionmhais. Cha b' urrainn do riaghailteachadh air diofar thaobhan den fhrèam agus na siostaman tòiseachadh ron àm sin.

Leig Nick Reiter, an t-Àrd-Oifigear, dheth a dhreuchd tro bhliadhna ionmhasail 2012-13 san Dùbhlachd 2012. Chaidh a dhleastanasan airson a' chòrr de 2012-13 a ghabhail thairis le Daibhidh Balharry mar Àrd-Oifigear Eadar-amail, le Caitriona NicIllEathain air a fastadh mar Àrd-Oifigear maireannach sa Chèitean 2013.

Frèam Riaghlachas

Am Bòrd Againn

Tha am Bòrd againn air a dhèanamh suas de naoi Choimiseanairean. Fon Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010, chaidh trìuir fhadadh le Ministearan na h-Alba agus chaidh sinar a thaghadh le croitearan clàraichte. Bha am pròiseas ann an co-rèir ri riathanasan Oifis Coimiseanair Dhreuchdan Poblach na h-Alba. Fon Achd, is e Neach-gairm tìotal Cathraiche a' Bhùird. Tha gach ball den Bhòrd umhail do mheasadh bliadhnaile leis an Neach-gairm. Bidh buill a' com-pàirteachadh ann am measgachadh de sheiseanan trèanaidh a' gabhail a-steach seimeanair inntrigidh 'Air Bòrd'. Tha an Neach-gairm umhail cuideachd do mheasadh bliadhnaile le Stiùiriche Àiteachais, Bidhe agus Coimhearsnachdan Dùthchail aig Riaghaltas na h-Alba.

Buill a' Bhùird

Siùsaidh Walker	Neach-gairm	Fastaichte
Cailean Ceanadach	Iar-Neach-gairm	Taghte
Arnie Pirie		Taghte
Dòmhnall Rosach		Taghte
Iain Seòras MacDhòmhnaill		Taghte
Caitlin Nic na Ceàrdaich		Taghte
Murchadh MacIlinnein		Taghte
Sandaigh Cross		Fastaichte
Uilleam Swann		Fastaichte

Tha dleastanas air Coimiseanairean airson stiùireadh ro-innleachdail, thar-shealladh is riaghlachas a shol-
arachadh agus sùil a chumail air caiteachas agus
obrachaidhean ann an co-rèir ri stiùiridhean Ministrealach
agus Riaghaltas na h-Alba. Choinnich am Bòrd naoi tursan
sa bhliadhna gus an dleastanas seo a choileanadh.

Bidh an t-Àrd-Oifigear agus an Sgioba Stiùiridh gu
h-àbhaisteach a' frithealadh coinneamhan a' Bhùird
còmhla ri àrd-mhanaidsearan eile agus luchd-obrach an
làthair nuair a thathar ga fhaicinn iomchaidh.

Chaidh dreuchd an Iar-Neach-gairm a dhealbh agus a
thaghadh leis a' Bhòrd gus taic a sholarachadh don
Neach-gairm.

A thuilleadh air an sin, tha uallach air Coimiseanairean fo
reachdas croitearachd, co-dhùnaidhean a dhèanamh air
cùisean riaghlaidh ron Choimisean le cumhachd air
ùghdarras a thiomnadh gu oifigearan. Gheibhear an
sgeama làithreach air ùghdarras a thiomnadh aig
www.crofting.scotland.gov.uk/instrument-of-delegation.asp.
Choinnich iad le chèile agus ann am fo-bhuidhnean aig
diofar amannan air feadh na bliadhna gus an dleastanas
seo a choileanadh.

Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais

Tha buill den Bhòrd cuideachd a' frithealadh air a'
Chomataidh Sgrùdaidh is Ionmhais. Fo Achd 2010, is e an
Neach-gairm Cathraiche na Comataidh agus mar sin cha
b' urrainn don Chomataidh a bhith stèidhichte gus an
deach Neach-gairm a chur an dreuchd le Ministearan na
h-Alba san t-Sultain 2012. Ron àm sin, bha Comataidh
eadar-amail na àite. Fo na cumhachan iomraidh aige, bidh
iad a' coinneachadh ceithir tursan sa bhliadhna le
coinneamhan a bharrachd ma dh'fheumar. Anns a' chiad
bhliadhna de dh'obrachadh, choinnich a' Chomataidh
ceithir tursan a' gabhail a-steach aon choinneamh
Comataidh eadar-amail.

Tha riatanas Achd 2010 a thaobh an Neach-gairm a bhith
sa chathair aig coinneamhan a' Chomataidh "ma tha an
làthair" a' briseadh stiùireadh air deagh chleachdadh a
chaidh a sgoileadh le Riaghaltas na h-Alba ann an
Leabhar-làimhe Ionmhais Poblach na h-Alba,
Leabhar-làimhe a' Chomataidh Sgrùdaidh agus Air Bòrd.
Gus gèilleadh do Achd 2010 agus stiùireadh air deagh
chleachdadh, tha an Coimisean air Iar-Chathraiche
fhasadh don Chomataidh agus cha bhi an
Neach-gairm gu h-àbhaisteach a' frithealadh
choinneamhan den Chomataidh.

Buill den Chomataidh Sgrùdaidh is Ionmhais

Susan Walker	Cathraiche
Sandaigh Cross	Iar-Chathraiche
Caitlin Nic na Ceàrdaich	
Murchadh MacIlinnein	gu 26 Dàmhair
Uilleam Swann	bho 26 Dàmhair

Bidh an t-Àrd-Oifigear is Ceannard Ionmhais gu
h-àbhaisteach a' frithealadh choinneamhan. A' leantainn
air fhasadh gu dreuchd mar In-Sgrùdaire san Dùbhlachd
2012, fhuair a' Chomataidh taic cuideachd bho
Scott-Moncrieff. Tha Sgrùdadh Alba cuideachd a' faighinn
cuireadh agus fhritheil iad na coinneamhan uile den
Chomataidh fhoirmeil. Aon uair 's gu bheil iad aontachte,
tha geàrr-chunntas na coinneamh air aithris aig a'
choinneamh Bùird a leanas còmhla ri fiosrachadh às ùr air
a labhairt bho Chathraiche na coinneimh. Is e prìomh
dhleastanas na Comataidh cinnt neo-eisimeileach a
sholarachadh a thaobh iomchaidheachd an fhrèam
stiùireadh cunnairt agus an àrainneachd smachd
co-cheangailte ris, ann an co-rèir ri prionnsapalan an
Luach as Fheàrr don Bhòrd agus don Oifigear
Chunntachail.

Tha geàrr-chunntas choinneamhan, fèin-eachdraidh goirid
agus clàr ùidhean nan Coimiseanairean rim faotainn air an
làraich-lìn againn aig www.crofting.scotland.gov.uk.

AITHRIS RIAGHLACHAIS ... A' LEANTAINN

Àrd-Oifigear

Gus na leig e dheth a dhreuchd san Dùbhlachd 2012, b' e Nick Reiter a bha na Àrd-Oifigear air Coimisean na Croitearachd a bha an dèidh a bhith na Àrd-Oifigear air a' Choimisean a bh' ann. Chaidh Daibhidh Balharry, Ceannard Sheirbheisean Croitearachd aig a' Choimisean

a chur an dreuchd mar Àrd-Oifigear Eadar-amail. A' leantainn deireadh na bliadhna ionmhais 2012-13, chaidh Caitrlona NicIllEathain fhastadh mar Àrd-Oifigear maireannach sa Chèitean 2013. Tha an t-Àrd-Oifigear mar chosnaiche de Riaghaltas na h-Alba.

Sgioba Stiùiridh

Tha structar stiùiridh a' Choimisein leis an Sgioba Stiùiridh aig a' cheann air a bheil uallach airson obrachaidhean bho latha gu latha.

Nick Reiter	Àrd-Oifigear	Giblean 2012 gu Dùbhlachd 2012
Daibhidh Balharry	Àrd-Oifigear eadar-amail	Dùbhlachd 2012 gu Cèitean 2013
	Ceannard Sheirbheisean Croitearachd	Giblean 2012 gu Samhain 2012
Caitriona NicIllEathain	Àrd-Oifigear	Cèitean 2013
Iain Toal	Ceannard Poileasaidh is Dhleastanasan	
Donna Nic a' Ghobhainn	Ceannard Shìostaman Fiosrachaidh	
Eòsaph MacIllChiar	Ceannard Riaghlaidh	bhon Fhaoilleach 2013

A tha fa leth a' faotainn taic bho na prìomh mhanaidsearan a leanas:

Eàrdsaidh Mac an Aba	Ceannard Ghearanan
Gòrdan Dòmhnallach	Ceannard ionmhais
Sine NicThòmais	Ceannard Conaltraidh

Luchd-obrach

Tha Coimiseanairean a' faotainn taic bhon obair aig 52 luchd-obrach a' gabhail a-steach luchd-obrach sealach. Tha mion-fhiosrachadh air àireamhan luchd-obrach ri

fhaicinn ann an nota 2 de na h-aithrisean ionmhais seo. Tha gach ball maireannach den luchd-obrach nan cosnaichean de Riaghaltas na h-Alba air am fo-fhastadh chun a' Choimisein.

Frèam Cunnairt agus Smachd

Feumaidh buidhnean uile a tha umhail do riatanasan an SPFM ro-innleachd stiùireadh cunnairt a chur an gnìomh ann an co-rèir ri stiùireadh a chaidh a chur a-mach le Ministearan na h-Alba agus tha na prionnsapalan sin air an togail le Coimisean na Croitearachd.

Fon Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010, feumaidh an Coimisean plana còig bliadhna ullachadh a' mineachadh am poileasaidh air mar a tha dùil aca an dleastanasan a choileanadh. Chuir Ministearan na h-Alba aonta ris a' phlana seo air 30 Ògmhios 2013. A' leantainn air an seo, bheir an Coimisean Plana Corporra agus Plana Obrachaidh bliadhna gu buil. Bhiodh Clàr Cunnairt àbhaisteach co-cheangailte ri cinn-uidhe a' phlana Chorporra agus a' phlana Obrachaidh. San eadar-ama, tha an Coimisean air Clàr Cunnairt mionaideach a leasachadh stèidhichte air an t-suidheachadh làithreach.

Bha a' chiad choinneamh den Chomataidh Sgrùdaidh is Ionmhais air ùr stèidheachadh san Dàmhair 2012, air a chothlamadh le seisean trèanaidh a sholaraidh CIPFA. A' leantainn air an seo, chaidh an clàr cunnairt ath-sgrùdadh gu tur le oifigearan a bha a' coileanadh measadh mionaideach a chaidh a chur air beulaibh a' Bhùird, còmhla ri deasbad air cinn-uidhe is prìomhachasan obrachaidh air 14 Dùbhlachd le ath-sgrùdadh mionaideach eile sa Ghearran 2013.

Tha làn seilbh aig a' Bhòrd air a' Chlàr Cunnairt le cur-a-steach is comhairle bho oifigearan, agus tha an Clàr ga ath-sgrùdadh aig gach coinneamh Bùird a' gabhail a-steach sgrùdadh air adhartas a thaobh gach cunnairt.

A' leantainn air a' chiad bhliadhna an oifis, choilean a' Chomataidh Sgrùdaidh is Ionmhais fèin-mheasadh le cur-a-steach bho Sgrùdadh a-staigh agus a-muigh air 7 Cèitean, le iomradh air 'Air Bòrd' 'Leabhar-làimhe na Comataidh Sgrùdaidh' aig Riaghaltas na h-Alba. Chaidh geàrr-chunntas na coinneimh còmhla ris na toraidhean aithris aig a' choinneamh Bùird às dèidh sin.

Chaidh fèin-mheasadh leis a' Bhòrd a choileanadh air 12 Ògmhios 2013 a' cleachdadh inneal fèin-mheasaidh Stèidheachd Eòrpach airson Stiùireadh Càileachd.

Ath-sgrùdadh air Fiosrachadh is Làimhseachadh Dàta

Chunnaic a' bhliadhna leasachaidhean cudromach san raon seo tro bhith a' toirt a-steach crioptachadh air coimpiutairean-glùine luchd-obrach agus cuideachd cleachdadh crioptachadh air dìosan sam bith le fiosrachadh a bha a' dol a-mach gu pàrtaidhean air an taobh a-muigh. Cuideachd, chaidh pròiseas leasaichte a chur na àite airson a' bhith a' sgaoileadh dàta fo Shaorsa Fiosrachaidh, le sgrùdadh a bharrachd ga dhèanamh le neach-stiùiridh iomchaidh ro fhiosrachadh sam bith a bhith air a sgaoileadh, gus dèanamh cinnteach à gèilleadh don DPA.

Tha raointean ann fhathast a ghabhas leasachadh, a' gabhail a-steach crioptachadh air coimpiutairean-glùine Choimiseanairean agus ùrachadh air trèanadh seirbheis chatharra a thaobh làimhseachadh fiosrachaidh. Tha planaichean air an cur nan àite gus an dà raon seo a cheartachadh tron bhliadhna 2013-2014.

Gu làithreach, tha an Coimisean a' leantainn cuid de Fhrèam Poileasaidh Tèarainteachd Riaghaltas na h-Alba, le luchd-obrach agus a' mhòr-chuid de Choimiseanairean ag obrachadh an taobh a-staigh nan deagh cleachdaidhean a tha molta do phrìomh raointean, leithid fad fhacail-faire agus amannan glasaidd sgrìona. Thathar an dùil leantainn le cunbhalachadh air amannan glasaidd a-mach.

Thathar a' planadh air làn sgrùdadh a dhèanamh air an Fhrèam Poileasaidh Tèarainteachd ann an 2013-2014 gus aon a leasachadh a bhios sònraichte don Choimisean, an dèidh measadh cunnairt slàn a dhèanamh air a' bhuidheann. Aon uair 's gum bi seo dèante, is e ar rùn dèanamh cinnteach gum bi an luchd-obrach uile agus na Coimiseanairean ag obrachadh an taobh a-staigh nan crìochan a thathar a' faicinn iomchaidh don bhuidheann.

Tron bhliadhna, chùim an Coimisean suas ri fiosrachadh a thaobh buileachadh na h-Achd Chlàran Poblach (Alba) 2011 a thàinig gu bith air 1 Faoilleach 2013, le smuaintean mar-thà a' tionndadh gu na buadhan a thig air a' bhuidheann nuair a dh'iarrar oirnn ar plana a chur a-steach.

Cha robh easbhaidhean sam bith an lùib dàta tèarainteachd pearsanta tron bhliadhna.

AITHRIS RIAGHLACHAIS ... A' LEANTAINN

Cùisean cunnairt sònraichte ag èirigh

Chomharraich am Bòrd na prìomh raointean cunnairt làithreach mar a leanas:

Cunnart	Gnìomh
Neo-ionannachd san amharc eadar goireasan eagrachail is rùintean na roinne urrasachd a thaobh nas urrainn don Choimisean a liubhairt. Chan eil fios air / cha deach a mheasadh dè an ìre de ghoireasan a dh'fheumar airson a bhith na riaghlaiche croitearachd èifeachdach.	Aon uair 's gum bi am Plana còig-bliadhna air aontachadh, ceangail gu dlùth leis an roinn urrasachd a thaobh targaidean is cinn-uidhe. Stèidhich na goireasan riatanach.
Stiùireadh Uallach Obrach - comas ann air dìth phrìomhachasan soilleir a bhith ga dhèanamh duilich goireasan a riarachadh gu h-èifeachdach.	Plana ri aontachadh. Prìomhachasan eagrachail rin ath-sgrùdadh leis a' Bhòrd, deasbad leis an roinn urrasachd a thaobh phrìomhachasan ùra, targaidean is goireasan.
Tha Structar stòr-dàta a' Chlàir Croitean fhathast neo-fhreagarrach airson an adhbhair.	Mineachadh soilleir air riatanasan gnothachais ann an siostam ùr sam bith gus cuideachadh le tuairmse cheart air caiteachas, a dh'fheumar airson togail agus buileachadh.
Comas ann air dìth mhodhan-obrach ceart mu thimcheall làimhseachadh air foillseachadh com-pàirt agus gearanan.	Dèanamh cinnteach gu bheil na h-ùidhean uile air an glacadh gu ceart agus gu bheil pròiseas cheart air a cur an àite mu thimcheall orra sin.
Chan eil àite anns an reachdas airson di-chroiteadh le croitear-seilbhe.	Obrachadh còmhla ris an roinn urrasachd airson sin a cheartachadh mar nì a tha deatamach - - reachdas ùr a' tighinn am bàrr.

Toraidhean In-Sgrùdaidh

A thuilleadh air na nithean gu h-àrd, thog In-Sgrùdadh gu bheil plana còig-bliadhna a' Choimisein ann an dreach agus nach eil am plana trì-bliadhna co-cheangailte ris na àite. Airson a' chiad bhliadhna obrachaidh cha robh plana obrachaidh ann. Tha dreach plana obrachaidh air a thoirt gu buil airson 2013/14, ach chan eil seo gu follaiseach ceangailte ris a' bhuidseat a chaidh a mholadh.

Air sgàth leasachadh air Plana còig-bliadhna a' Choimisein sa chiad bhliadhna aige, cha robh na planaichean Corporra is Obrachaidh nan àite agus am pròiseas buidseat bliadhnail co-cheangailte riutha - a' ceangal buidseat an ri cinn-uidhe - a bu chòir gu h-àbhaisteach leantainn air agus a bhith ceangailte ris a' Phlana.

Mar sin, Tha aig Coimisean na Croitearachd ri bhith ag obrachadh tron bhliadhna le siostaman dileabach, pròiseasan agus buidseat an thàinig a-nuas bho Choimisean nan Croitearan a bh' ann.

Chaidh aonta a chur ris a' Phlana Poileasaidh air 30 Ògmhios 2013. Thig làn deasbadan a thaobh phrìomhachasan is ghoireasan co-cheangailte ris, gu crìch ann an àm gus a dhèanamh comasach don phlana obrachaidh is buidseat co-cheangailte ris a bhith nan àite gu h-iomlan aig toiseach 2014/15.

Ath-sgrùdadh air Èifeachdas an t-Siostam In-Smachd

Mar Oifigear Cunntachail, tha uallach orm airson a bhith ag ath-sgrùdadh èifeachdas nan rèiteachaidhean riaghlachais, a' gabhail a-steach an t-siostam in-smachd.

Tha an sgrùdadh agam air èifeachdas an t-siostaim air fhiosrachadh le obair nan in-sgrùdairean agus le Sgioba Stiùiridh Coimisean na Croitearachd, a bhios a' coinneachadh 2-3 tursan gach mìos le cur-a-steach bhon Ceannard Ionmhais a thaobh chùisean co-cheangailte ri Ionmhas no Sgrùdadh. Tha uallach air an Sgioba Stiùiridh agus air Ceannard an Ionmhais airson leasachadh agus cumail suas na frèama in-smachd, agus airson a bhith a' beachdachadh agus a' freagairt bheachdan bho sgrùdairean air an taobh a-muigh nan litrichean stiùiridh agus ann an aithisgean eile. Tha an Sgioba Stiùiridh cuideachd a' beachdachadh air Cunntasan Stiùiridh air bhunait mìosail le Ceannard an Ionmhais, gus beachdachadh air caiteachas agus ro-mheasaidhean.

Tha an siostam in-smachd farsaing stèidhichte air comharrachadh leantainneach air na prìomh chunnartan ann an coileanadh phoileasaidhean, amasan agus cinn-uidhe a' Choimisein; a' luachadh nàdar agus meud nan cunnartan sin; agus a' co-dhùnadh mar as fheàrr a stiùireadh iad ann an dòigh èifeachdach, eaconamach agus buadhach.

Bidh Bòrd-stiùiridh a' Choimisein a' coinneachadh gach dàrna mìos, le coinneamhan air am frithealadh leam fhìn, buill den Sgioba Stiùiridh agus àrd-mhanaidsearan eile is luchd-obrach mar a bhios iomchaidh.

Bidh Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais a' Choimisein a bhios mi fhìn agus Ceannard an Ionmhais a' frithealadh còmhla ri riochdairean bho In-Sgrùdadh agus

Sgrùdadh a-Muigh, a' coinneachadh ceithir tursan sa bhliadhna. Tha uallach air a' Chomataidh Sgrùdaidh is Ionmhais airson a bhith ag ath-sgrùdadh aithrisean ionmhasail bliadhnail a' Choimisein mus tèid am foillseachadh, agus airson dèanamh cinnteach gu bheil cunnart air a chomharrachadh gu ceart agus air lasachadh na aghaidh sa Chlàr Cunnairt. Tha a' Chomataidh Sgrùdaidh is Ionmhais a' beachdachadh air farsaingeachd phlanaichean sgrùdaidh a-staigh agus a-muigh, a' faotainn aithisgean sgrùdaidh agus a' dèanamh mholaidhean far a bheil sin iomchaidh.

Tha am Bòrd an uair sin ag ath-sgrùdadh adhartais air lasachadh cunnairt aig gach coinneamh, le ath-sgrùdadh iomlan air bunait bhliadhnail no nas trice ma dh'fheumar.

Tha cuimse tron bhliadhna air a bhith air leasachadh na Frèam Riaghlachais agus na Siostaman In-Smachd bho bhunait thùsail de rèiteachaidhean dileabach. Tha seo air a bhith dùbhlach mar thoradh air fastadh fadalach air Neach-gairm, an t-Àrd-Oifigear a' leigeil dheth a dhreuchd agus pròiseas ullachaidh is aonta airson a' chiad Phlana còig-bliadhna.

Tha na frèaman Riaghlachais is smachd a-nis freagarrach, ach tha àite ann airson leasachadh thar ùine mar a bhios cinn-uidhe ro-innleachdail air an grinneachadh agus na pròiseasan co-cheangailte riutha air an leasachadh.

CAITRIONA NICILLEATHAIN
Àrd-Oifigear agus Oifigear Cunntachail

AITHISG ÌOCAIDH

POILEASaidH ÌOCAIDH

Buill a' Bhùird

Tha Bòrd a' Choimisein air a dhèanamh suas de naoi Choimiseanairean. Tha ìocadh nan Coimiseanairean air aontachadh le Ministearan na h-Alba agus air a dhearbhadh a rèir 'Poileasaidh Pàighidh na Roinne Phoblaich airson Àrd Dhreuchdan' (faic www.scotland.gov.uk/publications airson tuilleadh fiosrachaidh). Tha dreuchdan làithreach nam ball Bùird neo-pheinnseanach. Tha dreuchdan buill Bùird gu làithreach airson 5 bliadhna a' tòiseachadh air 1 Giblean 2012.

Luchd-obrach

Tha an luchd-obrach air fad air nan cosnaichean aig Riaghaltas na h-Alba agus tha iad mar phàirt de phrìomh aonad barganachaidh Riaghaltas na h-Alba airson dearbhadh tuarastail. Tha ìocadh air a dhearbhadh le Riaghaltas na h-Alba agus ann an dearbhadh poileasaidh, thathar a' gabhail cunntais air an fheum air pàigheadh a bhith stèidhichte aig ìre a nì cinnteach à trusadh, gleidheadh agus brosnachadh luchd-obrach. Bithear cuideachd a' gabhail cunntais air poileasaidhean an Riaghaltais a thaobh pàigheadh na Seirbheis Chatharra agus na roinne phoblaich agus an fheum air a bhith a' gèilleadh do smachdan caiteachais poblach.

Cunraidhean Seirbheis

Tha Achd Riaghlachais is Ath-leasachaidh Bun-reachdail 2010 ag iarraidh gum bi fastadh don t-Seirbheis Chatharra deante air airidheachd air bunait farpais chothromach is fhosgarra.

Tha na prionnsapalan trusaidh air am foillseachadh le Coimisean na Seirbheis Chatharra a' sònrachadh an t-suidheachaidh nuair a dh'fhaodar fastadh ann an dòigh eile.

Tha na h-oifigearan air an còmhach san aithisg seo ann an dreuchdan a tha fosgailte. Bhiodh crìoch tràth, seach airson mì-ghiùlan, a' toradh anns an neach a' faotainn airgead-diolaidh mar a tha air a mhìneachadh ann an Sgeama Airgead-diolaidh na Seirbheis Chatharra.

Gheibhear tuilleadh fiosrachaidh mu obair Coimisean na Seirbheis Chatharra ann an www.civilservicecommission.org.uk.

Tha na figearan coimeasach airson 2011-12 a tha ainmichte anns an t-seata seo de dh'aithrisean ionmhasail bho Choimisean nan Croitearan.

Ìocadh a' Bhùird

Bha Coimiseanairean airidh air ìocadh anns na bannan a leanas:

	2012/13	2011/12
	£000s	£000s
Coimisean na Croitearachd		
Siùsaidh Walker (Convener) bho 23 Sultain	10-15	-
Bliadhna slàn co-ionnan	15-20	-
Cailean Ceanadach (Iar-Neach-gairm)	5-10	-
Arnie Pirie	5-10	-
Dòmhnall Rosach	5-10	-
Iain Seòras MacDhòmhnail	5-10	-
Caitlin Nic na Ceàrdaich	5-10	-
Sandaigh Cross	5-10	-
Uilleam Swann	5-10	-
Murchadh MacIlinnein (Coimisean nan Croitearan 's na Croitearachd)	5-10	5-10
Coimisean nan Croitearan		
Drew Ratter (Neach-gairm)	-	25-30
Aonghas McHattie	-	5-10
Daibhidh MacLeòid	-	5-10
Iseabail NicPhàil	-	5-10
Robin Currie	-	5-10
Ronnie Eunson	-	5-10

Chriochnaich teimean dreuchd Coimisean nan Croitearan air 31 Màrt 2012. Ghabh Coimiseanairean Coimisean na Croitearachd an dreuchd air 1 Giblean 2012. Sheas aon Choimiseanaire bho Choimisean nan Croitearan agus bha e soirbheachail ann an taghadh gu Coimisean na Croitearachd. Tha Uilleam Swann na bhall de Bhòrd

Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean. Tha Murchadh MacIlinnein na bhall de Bhòrd-stiùiridh Bòrd na Gàidhlig. Chan eil buill a' Bhùird air gnìomhan malairt sam bith a ghabhail os làimh le pàrtaidhean co-cheangailte sam bith rè na bliadhna, a thuilleadh air an cunraidhean seirbheis.

Iocadh do dh'àrd-oifigich

Tha an earrann a leanas a' solarachadh mion-fhiosrachaidh air iocadh agus peinnsean nan oifigich às àirde sa Choimisean

	2012/13			2011/12		
	Tuarasta £000s	Bònas £000s	Sochairean £100s	Tuarastal £000s	Bònas £000s	Sochairean £100s
Àrd-Oifigear Nick Reiter (gu 11 Dùbhlachd 2012)						
	45-50	-	-	65-70	-	-
Bliadhna slàn co-ionnan	65-70					
Àrd-Oifigear Eadar-amail Daibhidh Balharry (bho 12 Dùbhlachd 2012)						
	50-55	-	-	45-50	-	-
Bliadhna slàn co-ionnan	55-60					
Àrd-luchd-obrach eile						
Eàrdsaidh Mac an Aba	40-45	-	-	40-45	-	-
Donna Nic a' Ghobhainn	40-45	-	-	35-40	-	-
Gòrdan Dòmhnallach	40-45	-	-	40-45	-	-
Sine NicThòmais	40-45	-	-	35-40	-	-
Eòsaph MacIlleChiar	30-35			30-35		
Iain Toal	35-40	-	-	30-35	-	-

Tuarastal a' gabhail a-steach tuarastal iomlan, seach-thim, còirean glèidhte ri cothromachadh Lunnainn no cuibhreannan Lunnainn, cuibhreannan trusaidh is gleidhidh, cuibhreannan oifis phrìobhaidich agus cuibhreannan sam bith eile chun na h-ìre gu bheil iad umhail do chisean na Rìoghachd Aonaichte. Tha an aithisg seo stèidhichte air pàighidhean tàrmaichte le Riaghaltas na h-Alba (luchd-obrach) agus Coimisean na Croitearachd (Coimiseanairean) agus mar a tha clàraichte sna cunntasan seo.

Bònasan, far a bheil iad rim faotainn an taobh a-staigh cuingeachadh poileasaidh pàighidh Riaghaltas na h-Alba, tha iad stèidhichte air coileanadh agus air an dèanamh mar phàirt den phròiseas measaidh agus chan eil iad daingnichte. Tha bònasan air an clàradh sa bhliadhna anns a bheil iad pàighte. Cha robh bònasan ceadaichte le poileasaidh pàighidh Riaghaltas na h-Alba an taobh a-staigh 2011-12 no 2012-13.

Sochairean stuthail co-ionnan ri luach airgid shochairean sam bith air am pàigheadh le Riaghaltas na h-Alba no Coimisean na Croitearachd agus umhail do chisean bho Oifis nan Cisean.

Co-mheas bhon chosnaiche as àirde pàighidh gu iocadh sa mheadhan

	2012/13	2011/12
Bann as àirde	£55-60,000	£65-70,000
Iocadh meadhanach	£24,780	£23,919
Co-mheas	2.4	2.7

Ann an co-rèir ri Leabhar-làimhe Aithriseachd Ionmhasail Roinn Ionmhais na Banrigh, tha aig buidhnean aithris ris an dàimh fhoillseachadh eadar an iocadh as àirde agus iocadh mheadhanach sgioba-obrach na buidhne mar a chithear gu h-àrd. Tha iocadh iomlan a' gabhail a-steach tuarastal, pàigheadh neo-dhaingnichte co-cheangailte ri coileanadh agus sochairean neo-airgid. Chan eil e a' gabhail a-steach tabhartasan peinnsein fastaiche agus an suim gluasaid co-ionnan ri luach nam peinnseanan.

AITHISG ÌOCAIDH ... A' LEANTAINN

Sochairean Peinnein

	Peinnean air fàs aig aois peinnein aig 31/3/13 agus an cnap airgid co-cheangailte ris.		Fìor mheudachadh ann am peinnean agus an cnap airgid co-cheangailte ris aig aois peinnein.		CETV at 31/03/13	CETV at 31/03/12	Fìor mheudachadh ann an CETV
	Peinnean	Cnap airgid	Peinnean	Cnap airgid	£000s	£000s	£000s
<i>Àrd-Oifigear</i> Nick Reiter <i>Acting Chief</i> <i>Àrd-Oifigear</i> David Balharry	25-30	85-90	0-5	0-5	681	641	8
leantainneach	5-10	20-25	0-5	0-5	121	104	10
glèidhte	0-5	5-10	0-5	0-5	49	45	1
<i>Àrd-luchd-obrach eile</i> Èardsaidh Mac an Aba	15-20	50-55	0-5	0-5	399	375	2
Gòrdan Dòmhnallach	5-10	20-25	0-5	0-5	140	126	5
Sine NicThòmais	5-10	0	0-5	0	118	102	9
Iain Toal	5-10	15-20	0-5	0-5	121	106	9
Eòsaph MacIlleChiar	5-10	25-30	0-5	0-5	163	149	5
Donna Nic a' Ghobhainn	Peinnean com-pàir teachais. Tabhartas an fhastaiche airson bliadhna 0-5						

Tha am fiosrachadh ionmhasail gu h-àrd air a chòmhdach le beachd an sgrùdaidh.

Peinneanan na Seirbheis Chatharra

Tha sochairean peinnein air an solarachadh tro rèiteachaidhean peinnein na Seirbheis Chatharra. Bho 30 Luchair 2007, faodaidh seirbheisichean catharra a bhith ann an aon de cheithir sgeamaichean shochairan a tha minichte: sgeama tuarastail deireannach (clasaig, prìomh no àrd-chlasaig); no sgeama làn-dreuchd (nuvos). Tha na rèiteachaidhean reachdail seo neo-mhaoinichte le cosgais nan sochairean air an còmhdach le airgead air a bhòtadh le Pàrlamaid na Rìoghachd Aonaichte gach bliadhna. Tha peinneanan air am pàigheadh fo chlasaig, prìomh, àrd-chlasaig agus nuvos air am meudachadh gach bliadhna ann an co-rèir ri reachdas Meudachadh Peinnein. Faodaidh buill a' tighinn a-steach bhon Dàmhair 2002 an rèiteachadh shochairan iomchaidh minichte no peinnean neach-ùidh "ceannach le airgead" a roghnachadh, le tabhartas bhon fhastaiche (cunntas peinnean com-pàir teachais). Tha tabhartasan bhon chosnaiche co-cheangailte ri tuarastal agus a' ruith eadar 1.5% agus 3.9% de chosnadh peinneanach airson clasaig agus 3.5% agus 5.9% airson prìomh, àrd-chlasaig agus nuvos. Bidh meudachadh air tabhartasan a' chosnaiche a' tighinn gu bith air 1 Giblean 2013.

Tha sochairean ann an clasaig a' fàs aig reata de 1/80mh den chosnadh peinneanach deireannach airson gach bliadhna seirbheis. A thuilleadh air an sin, tha sùim airgid co-ionnan ri trì bliadhna de chiad pheinnean pàighte aig àm cluaineis. A thaobh prìomh, tha sochairean a' fàs aig 1/60mh den chosnadh peinneanach deireannach airson gach bliadhna seirbheis. Aocoltach ri clasaig, chan eil cnap airgid ann. Tha àrd-chlasaig mar chothlamadh le sochairean a rèir seirbheis bhon Dàmhair 2002, air obrachadh a-mach san fharsaingeachd mar clasaig agus sochairean airson seirbheis bhon Dàmhair 2002 air an obrachadh a-mach mar a tha le prìomh. Le nuvos, tha ball a' togail suas peinnean stèidhichte air a chosnadh peinneanach tro àm ballrachd san sgeama. Aig deireadh bliadhna na sgeama, (31 Màrt) tha an cunntas peinnein a choisinn am ball a' faotainn creideas de 2.3% den chosnadh peinneanach anns a' bhliadhna sgeama sin agus tha am peinnean a dh'fhàs air àrdachadh ann an co-rèir ri reachdas Meudachadh Peinnein. Anns gach cùis, faodaidh buill roghnachadh peinnean a thoirt suas airson cnap airgid gu ìre nan crìochan air an cur sìos leis an Achd Ionmhais 2004.

Tha an cunntas peinnein com-pàirteachais mar rèiteachadh peinnein airson neach-ùidh. Tha am fastaiche a' cur a-steach tabhartas bunasach eadar 3% agus 12.5% (a rèir aois a' bhuill) do thoradh peinnein neach-ùidh air a thaghadh leis an fhastaiche bho phannal de trì sholaraichean. Chan fheum an cosnaiche cur ris ach far an dèan iad sin, cuiridh am fastaiche an sùim ceudna a-steach suas gu crìoch de 3% de thuarastal peinneanach (a thuilleadh air an tabhartas bunasach bhon fhastaiche roimhe). Bidh fastaichean cuideachd a' cur 0.8% eile a-steach den tuarastal pheinneanach gus cosgais sochair cunnairt a chòmhdach (bàs ann an seirbheis agus cluaineas tro thinneas).

Tha am peinnean fàsaichte a chaidh ainmeachadh mar pheinnean air a bheil am ball airidh nuair a ruigeas iad aois peinnein, no sa bhad a squireas iad a bhith nam ball gnìomhach den sgeama ma tha iad mar-thà aig no thairis air aois peinnein. Is e 60 aois a' pheinnein do bhuill den chlasaig, prìomh agus àrd-chlasaig agus 65 do bhuill nuvos.

Gheibhear tuilleadh fiosrachaidh mu rèiteachaidhean peinnein na Seirbheis Chatharra aig www.civilservice.gov.uk/pensions.

Airgead Co-ionnan ri Luachan Glusaid

Tha Airgead Co-ionnan ri Luachan Glusaid (CETV) mar an luach calpa air a mheasadh gu h-achdaireil de na sochairean sgeama peinnein a chaidh a chruinneachadh le ball aig àm sònraichte. Is iad na sochairean air an luach, sochairean cruinnichte a' bhuill agus peinnean tuiteamach neach-cèile a bhios ri phàigheadh bhon sgeama. Is e pàigheadh a-mach a th' ann an CETV dèante tro sgeama no rèiteachadh peinnein gus sochairean peinnein a thèarainn ann an sgeama peinnein no rèiteachadh eile nuair a dh'fhàgas am ball an sgeama agus a roghnaicheas iad na sochairean cruinnichte a ghluasad anns an sgeama eile. Tha na figearan peinnein a tha air an nochdadh co-cheangailte ris na sochairean a tha an neach fa leth air a chruinneachadh mar thoradh air am ballrachd iomlan san sgeama peinnein, chan e dìreach an cuid seirbheis ann an àrd-dhreuchd do bheil am foillseachadh a' beantainn.

Tha na figearan a' gabhail a-steach luach sochair peinnein sam bith ann an sgeama no rèiteachadh eile a tha an neach fa leth air gluasad gu rèiteachaidhean peinnein na Seirbheis Chatharra.

Tha iad cuideachd a' gabhail a-steach sochair peinnein sam bith a bharrachd air a chruinneachadh le ball mar thoradh air sochairean peinnein a bharrachd a cheannach air an cosgais fhèin. Tha CETV air obrachadh ann an co-rèir ri riaghailtean na Sgeama Peinnein Dreuchdail (Luachan Glusaid) (Atharrachadh) 2008 agus chan eil iad a' gabhail cunntas air lùghdachadh fìor no san amharc air sochairean a' tighinn bho Chis Chuibhreannan Beatha, a dh'fhaodadh a bhith a' tighinn gu bith nuair a thogar na sochairean peinnein.

Fìor mheudachadh ann an CETV

Tha seo a' nochdadh a' mheudachaidh ann an CETV a tha maoinichte leis an fhastaiche. Chan eil e a' gabhail a-steach a' mheudachaidh ann am fàs peinnein air sgàth atmhòrachd, tabhartasan air am pàigheadh leis a' chosnaiche (a' gabhail a-steach luach shochairean sam bith air an gluasad bho sgeama peinnein no rèiteachadh eile) agus a' cleachdadh factaran luachaidh na margaid choitcheann airson toiseach is deireadh an ama.

Diolaidh airson call oifis

Cha do dh'fhàg ball sam bith den luchd-obrach fo sgeamaichean fàgail saor-thoileach no èigneachail ann an 2012-13. (Cha robh gin ann an 2011-12).

Nota air fiosrachadh sgrùdaichte

Tha am fiosrachadh air fhoillseachadh anns na clàran tuarastail is peinnein gu h-àrd air a sgrùdadh le Sgrùdadh Alba. Chaidh na h-earrannan eile san Aithisg Iocaidd ath-sgrùdadh le Sgrùdadh Alba gus dèanamh cinnteach gun robh iad co-ionnan ris na h-aithrisean ionmhasail.

CAITRÌONA NICILLEATHAIN
Àrd-Oifigear agus Oifigear Cunntachail

AITHISG AN NEACH-SGRÙDAIDH NEO-EISIMEILICH

Aithisg an neach-sgrùdaidh neo-eisimeilich do Choimisean na Croitearachd, Àrd-Neach-sgrùdaidh na h-Alba agus Pàrlamaid na h-Alba.

Tha mi air aithrisean ionmhasail Coimisean na Croitearachd a sgrùdadh airson deireadh na bliadhna aig 31 Màrt 2013 fo Achd nan Croitearan (Alba) 1993 agus mar a chaidh a h-atharrachadh. Tha na h-aithrisean ionmhasail air an dèanamh suas de Aithris Suidheachaidh an Ionmhais, Aithris Caiteachais Lom loma-chuimseach, Aithris Sruth Airgid, Aithris Atharrachaidhean ann an Cothromas Luchd-pàighidh Chisean agus na notaichean co-cheangailte riutha. Tha frèam-obrach na h-aithris ionmhasail a chaidh a chleachdadh san ullachadh orra, iomchaidh ann an lagh agus anns na h-Inbhean Aithriseachd Ionmhasail (IFRSs) mar a tha ceadaichte leis an Aonadh Eòrpach, agus air am mineachadh 's air an cuimseachadh le Leabhar-làimhe Aithriseachd Ionmhasail an Rìghaltais 2012/13 (am FReM 2012/13).

Tha an aithisg seo sgrìobhte a-mhàin do na pàrtaidhean gu bheil i air a seòladh a rèir Achd Cunntachalachd agus Ionmhais Phoblaich (Alba) 2000 agus chan eil airson adhbhar sam bith eile. Ann an co-rèir ri paragraf 125 de Chleachdadh Còd Sgrùdaidh air aontachadh le Àrd-Neach-sgrùdaidh na h-Alba, chan eil mi a' gabhail ris gu bheil dleastanasan agam a thaobh buill no oifigearan nan suidheachaidhean fa leth, no do threas phàrtaidhean.

Dleastanasan Àraid an Oifigeir Cunntachalachd agus an neach-sgrùdaidh

Mar a tha air a mhìneachadh nas mionaidiche ann an Aithris Dleastanasan an Oifigeir Cunntachalachd, tha an t-Oifigeir Cunntachalachd an urra ri ullachadh nan aithrisean ionmhasail agus a bhith riarachta gu bheil iad a' toirt seachd sealladh a tha fìor agus cothromach, agus le uallach cuideachd airson dèanamh cinnteach à cunbhalachd caiteachais is teachd-a-steach. Is e mo dhleastanas-sa na h-aithrisean ionmhasail a sgrùdadh agus beachd a thoirt orra, ann an co-rèir ris an lagh iomchaidh agus ri Inbhean Sgrùdaidh eadar-nàiseanta (RA agus Èirinn) mar a tha air iarraidh ann an Cleachdadh Còd Sgrùdaidh air aontachadh le Àrd-Neach-sgrùdaidh na

h-Alba. Tha na h-inbhean sin ag àithneadh dhomh gèilleadh do Inbhean Modhanail Bòrd nan Cleachdaidhean Sgrùdaidh airson Luchd-sgrùdaidh. Tha uallach orm cuideachd airson beachd a thoirt air cunbhalachd caiteachais is teachd-a-steach, ann an co-rèir ri Achd Cunntachalachd is Ionmhais Phoblaich (Alba) 2000.

Farsaingeachd sgrùdadh nan aithrisean ionmhasail

Tha sgrùdadh a' ciallachadh a bhith a' faotainn fianais gu leòr mu shùimean agus fhoillseachaidhean anns na h-aithrisean ionmhasail gus cinnt reusanta a thoirt seachd gu bheil na h-aithrisean ionmhasail saor bho mhi-aithris susbainteach, eadar gu bheil no nach eil sin air adhbharachadh tro chealg no mearachd. Tha seo a' gabhail a-steach measadh air: a bheil no nach eil na poileasaidhean cunntasachd buntainneach do shuidheachadh na buidhne agus air a bhith gan cur an sàs gu cunbhalach 's air am foillseachadh gu ìre fhreagarrach; reusantachd thuairmsean cunntasachd chudromach air an dèanamh leis an Oifigeir Chunntachail; agus taisbeanadh iomlan nan aithrisean ionmhasail. Tha e cuideachd a' ciallachadh fianais fhaotainn mu chunbhalachd caiteachais is teachd-a-steach. A thuilleadh air an sin, bidh mi a' leughadh an fhiosrachaidh iomlan ionmhasail is neo-ionmhasail anns an aithisg bhliadhnail, gus neo-chunbhalachdan susbainteach a chomharrachadh an lùib nan aithrisean ionmhasail a tha air an sgrùdadh. Ma mhothaicheas mi do mhi-aithrisean susbainteach a dh'fhaodadh a bhith ann, neo-riaghailteachdan no neo-chunbhalachdan, bidh mi a' beachdachadh air am buaidh san aithisg agam.

Beachd air aithrisean ionmhasail

Nam bheachd-sa, tha na h-aithrisean ionmhasail: a' toirt sealladh fìor is cothromach ann an co-rèir ri Achd nan Croitearan (Alba) 1993 agus mar a chaidh a h-atharrachadh, agus stiùireadh toirte fon sin le Ministearan na h-Alba air staid gnothaich na buidhne aig 31 Màrt 2013, agus a chosgais obrachaidh lom airson na bliadhna crìochnaichte aig an àm sin; air an ullachadh gu ceart ann an co-rèir ri IFRSan mar a

chaidh gabhail riutha leis an Aonadh Eòrpach, agus air am mineachadh 's air an cuimseachadh le FReM 2012/13; agus

- air an ullachadh ann an co-rèir ri riatanasan Achd nan Croitearan (Alba) 1993 agus mar a chaidh a h-athar rachadh, agus stiùireadh toirte fon sin le Ministearan na h-Alba.

Beachd air riaghailteachd

Nam bheachd-sa, anns gach dòigh shusbainteach chaidh an caiteachas is teachd-a-steach anns na h-aithrisean ionmhasail a thoirt gu bith no an cur an sàs ann an co-rèir ri achdachadh iomchaidh agus ri stiùireadh air a sholarachadh le Ministearan na h-Alba.

Beachd air cùisean òrdaichte eile

Nam bheachd-sa:

- tha am pàirt den Aithisg Ìocaidd a tha ri sgrùdadh, air ullachadh gu ceart ann an co-rèir ri Achd nan Croitearan (Alba) 1993 agus mar a chaidh a h-atharrachadh, agus a rèir stiùiridh toirte fon sin le Ministearan na h-Alba; agus
- tha am fiosrachadh anns an Iomradh Stiùiridh airson na bliadhna ionmhasail do bheil na h-aithrisean ionmhasail air an ullachadh, co-sheasmhach leis na h-aithrisean ionmhasail.

Cùisean air am feum mi aithris mar eisgeachd

Tha agam ri aithris dhuibh, mura h-eil nam bheachd-sa:

- clàraidhean cunntasachd iomchaidh air an cumail; no
- na h-aithrisean ionmhasail agus am pàirt den Aithisg Ìocaidd a tha ri sgrùdadh, ann an aonta leis na clàraidhean cunntasachd; no
- mi air am fiosrachadh agus minidhean iomlan fhaotainn, air a bheil feum agam airson an sgrùdadh agam; no
- an Aithris Riaghlaidh a' gèilleadh le stiùireadh bho Mhinistearan na h-Alba.

Chan eil ni agam ri aithris a thaobh nan cùisean sin

7/8/13

Asif A Haseeb
Sgrùdadh Alba
8 Ionad Nelson Mandela
Glaschu
G2 1BT

AITHRIS AIR CAITEACHAS LOM COITICHEANN
AIRSON NA DEIREADH BLIADHNA AIG 31 MÀRT 2013

	Nota	2012-13 £000	2011-12 £000
Cosgaisean obrachaidh			
Cosgaisean luchd-obrach	2	1,807	1,855
Cosgaisean rianachd eile	3	733	782
Ìsleachadh is Luach-crionaidh	3, 6, 7	91	53
Cosgais obrachaidh lom		2,631	2,690

CAITRÌONA NICILLEATHAIN
Àrd-Oifigear agus Oifigear Cunntachail.

7/8/13

AITHRIS AIR SUIDHEACHADH IONMHASAIL

G 31 MÀRT

	Nota	2013 £000	2012 £000
<hr/>			
So-mhaoin neo-làithreach			
Seilbh, acainn & uidheam	6	32	48
So-mhaoin neo-bheanailteach	7	84	153
So-mhaoin neo-làithreach iomlan		<u>116</u>	<u>201</u>
So-mhaoin làithreach			
Malairt & nithean eile air fhaighinn	9	49	-
Airgead & co-ionnachdan airgid	10	46	6
So-mhaoin làithreach iomlan		<u>95</u>	<u>6</u>
So-mhaoin iomlan		<u>211</u>	<u>207</u>
Buailteachdan làithreach			
Malairt & nithean pàighte eile	11	32	-
Buailteachdan eile	11	75	6
Buailteachdan làithreach iomlan		<u>107</u>	<u>6</u>
So-mhaoin neo-làithreach às aonais so-mhaoin lom làithreach		104	201
So-mhaoin às aonais buailteachdan		<u>104</u>	<u>201</u>
Cothromas luchd-pàighidh chisean			
Maoin choitcheann		<u>104</u>	<u>201</u>

CAITRIONA NICILLEATHAIN

Àrd-Oifigear agus Oifigear Cunntachail.

7/8/13

AITHRIS AIR SRUTHAN AIRGID

AIRSON NA DEIREADH BLIADHNA 31 MÀRT 2013

	Nota	2012-13 £000	2011-12 £000
Sruthan airgid bho ghnìomhachdan obrachaidh			
Cosgais obrachaidh lom		(2,631)	(2,690)
Riaghailteachadh air gnìomhan-malairt gun airgead			
Ìsleachadh agus Luach-chrionadh	6,7	91	53
Tuarastail pàighte dìreach le Riaghaltas na h-Alba	2	1,466	1,855
Cosgaisean eile pàighte dìreach le Riaghaltas na h-Alba	3	-	782
Glusadan ann an calpa obrachaidh (meudachadh)/lùghdachadh ann am malairt & nithean eile air fhaighinn		(49)	-
Meudachadh (lùghdachadh) ann am malairt & nithean eile ri phàigheadh		101	(2)
Sruth-airgid a-mach bho ghnìomhachdan obrachaidh		<u>(1,022)</u>	<u>(2)</u>
Sruthan airgid bho ghnìomhachdan tasgaidh			
Ceannach seilbh, acainn & uidheam		-	(50)
Ceannach so-mhaoin neo-bheanailteach		(6)	(112)
Sruth airgid lom bho ghnìomhachdan tasgaidh		<u>(6)</u>	<u>(162)</u>
Cosgaisean calpa pàighte dìreach le Riaghaltas na h-Alba		-	162
Sruthan airgid bho ghnìomhachdan ionmhais			
Tabhartas-gus-Cuideachadh		1,068	-
Maoineachadh lom		1,068	-
NMeudachadh/(lùghdachadh) lom ann an airgead is co-ionannachdan airgid		40	(2)
Airgead & co-ionannachdan airgid aig toiseach an ama		6	8
Airgead & co-ionannachdan airgid aig deireadh an ama		46	6

AITHRIS AIR ATHARRACHAIDHEAN ANN AN COTHROMAS LUCHD-PÀIGHIDH CHÌSEAN

AIRSON NA DEIREADH BLIADHNA 31 MÀRT 2013

	£000
Sùim-cothromachaidh aig 1 Giblean 2011	92
Atharrachaidhean ann an cothromas luchd-pàighidh chisean airson 2011-12	
Cosgais lom obrachaidh airson na bliadhna	(2,690)
Caiteachas iomlan aithnichte airson 2011-12	(2,690)
Cosgaisean pàighte dìreach le Riaghaltas na h-Alba	2,799
Maoineachadh lom	-
Sùim-cothromachaidh aig 31 Màrt 2012	201
Atharrachaidhean ann an cothromas luchd-pàighidh chisean airson 2012/13	
Cosgais lom obrachaidh airson na bliadhna	(2,631)
Caiteachas iomlan aithnichte airson 2012-13	(2,631)
Cosgaisean pàighte dìreach le Riaghaltas na h-Alba	1,466
Maoineachadh lom	1,068
Sùim-cothromachaidh aig Màrt 2013	104

TAICHEAN RI CUNNTASAN

1. Aithris air poileasaidhean cunntasachd

Tha na h-aithrisean ionmhasail air an ullachadh a rèir Leabhar-làimhe Aithriseachd Ionmhasail an Riaghaltais 2012-13 (FRm) air a sgaoileadh le Roinn Ionmhais na Banrigh. Tha na poileasaidhean cunntasachd anns am FRm a' cur an cèill Inbhean Aithriseachd Ionmhasail Eadar-nàiseanta (IFRS) mar a chaidh a dhèanamh freagarrach agus a mhineachadh airson co-theacs na roinne phoblaich. Far a bheil am FRm a' ceadachadh roghainn de phoileasaidh cunntasachd, tha am poileasaidh cunntasachd as iomchaidhe do shuidheachadh àraid Coimisean na Croitearachd (CC) air a thaghadh airson adhbharan a thaobh sealladh fìor agus cothromach. Tha na poileasaidhean àraid air am freagarrachadh le Coimisean na Croitearachd air an iomradh gu h-ìosal. Tha iad air a bhith gan cur an gnìomh gu cunbhalach ann an deiligeadh le nithean a thathar a' meas feumail do na cunntasan.

Chaidh Coimisean na Croitearachd a stèidheachadh air 1 Giblean 2012 fon Achd Ath-leasachaidh Croitearachd (Alba) 2010 gus obair Coimisean nan Croitearan a bh' ann a ghabhail thairis. Bha cunntasan Coimisean nan Croitearan air an cumail suas air siostam cunntasachd Riaghaltas na h-Alba agus bha iad air an slugadh a-steach do chunntasan Riaghaltas na h-Alba. Cha robh feum aig Coimisean nan Croitearan air sgrùdadh air leth no làn seata de chunntasan bliadhna a thoirt gu buil. Tha na figearan coimeasach airson 2011-12 air an ainmeachadh san t-seata seo de dh'aithrisean cunntasachd bho Choimisean nan Croitearan, cho fada 's gun urrainnear an comharrachadh air leth an taobh a-staigh cunntasan Riaghaltas na h-Alba. Tha na cunntasan air an ullachadh air bunait gnothachais leantainnich.

1.1 Gnàthachas cunntasachd

Tha na cunntasan seo air an ullachadh fo ghnàthachas cosgais eachdraidheil a chaidh a leasachadh gus cunntas a ghabhail air ath-luachadh air seilbh, acainn agus uidheam agus so-mhaoinean neo-bheanailteach far a bheil iad feumail aig an luach don bhuidheann tro iomradh air an cosgais làithreach.

1.2 Seilbh, acainn agus uidheam Tha CC a' gabhail còmhnaidh ann am pàirt de fharsaingeachd togalaich a tha ann an seilbh, air uidheamachadh agus air a chumail suas le Dualchas Nàdair na h-Alba (SNH) agus a' pàigheadh pàirt de chosgaisean obrachaidh an togalaich do SNH ann an co-chuid den fharsaingeachd a thathar a' cleachdadh. Chan eil seilbh sam bith aig CC. Tha bathar-cruaidh teicneòlas fiosrachaidh le cosgais thar £5000 air a chalpachadh. Far a bheil nithean fa leth a' cosg nas lugha na £5,000, ach far a bheil an so-mhaoinean aca ann an cosgaisean sùim iomlan còrr agus £5000, tha iad air an calpachadh. Tha seo gu h-àraid a' bualadh air ceannach choimpiutairean-deasg agus coimpiutairean-glùine, frithealaichean agus bathar-cruaidh co-cheangailte, a tha air an luach a chall thar am beatha fheumail eaconamach, a thathar a' meas a bhith 3 bliadhna.

Tha so-mhaoinean IT air an giùlain aig luach chothromach. Tha cosgais islichte eachdraidheil air a chleachdadh mar phrogsaidh airson luach cothromach air uidheam IT, a thaobh agus nach eil e practaigeach luachaidhean fhaotainn air sgàth luachaidhean ìosal air an rang seo de so-mhaoinean.

1.3 So-mhaoinean neo-bheanailteach

Tha so-mhaoinean neo-bheanailteach air an luachadh aig cosgais agus mar sin aig luach chothromach a' cleachdadh a' mhodail ath-luachaidh. Far nach eil margaidh ghnìomhach, tha so-mhaoinean nach eil a' gineadh teachd-a-steach air an giùlain aig cosgais eachdraidheil luach-crionaidh. Thathar den bheachd gu bheil na luachaidhean sin nam progsaidh airson luach cothromach. Tha sochair teachdail eaconamach air a chleachdadh mar na slatan-tomhais ann am measadh a bheil so-mhaoinean neo-bheanailteach a' coileanadh nan slatan-tomhais mineachaidh aig IAS38, far nach eil so-mhaoinean a' gineadh teachd-a-steach. Tha IAS38 a' mìneachadh buannachd teachdail eaconamach mar "teachd-a-steach bho reic stuthan no seirbheisean, sàbhalaichean cosgais, no sochairean eile a' toradh bho chleachdadh na so-mhaoinean".

Is iad na seòrsaichean so-mhaoin:

- Bathar-bog a dh'aon ghnòthaich air a chalpachadh aig a chosgais leasachaidh. Tha beatha fheumail eaconamach aig an so-mhaoin de 7 bliadhna agus air a luchd-chrionaidh thar an ama seo.
- Tha siostam obrachaidh coitcheann no ceadan bathar-bog oifis air an luach-chrionaidh thar am beatha fheumail eaconamach. Mura h-eile e air a shònrachadh anns a' chead, tha seo air a mheas a bhith 3 bliadhna.
- Tha ceadan bathar-bog le àm cead air a shònrachadh air an luach-chrionaidh thar an ama sin. Tha aon nì le àm cead de 5 bliadhna air a shònrachadh.

1.4 Cis Luach-Leasaichte

Tha gnìomhachdan CC a' ciallachadh nach eil e airidh gu làithreach air clàradh airson Cis Luach-Leasaichte (VAT) agus chan urrainnear VAT fhaighinn air ais air caiteachas. Tha caiteachas air aithris a' gabhail a-steach VAT nach fhaighear air ais airson cosgaisean obrachaidh no so-mhaoinean air an calpachadh.

1.5 Tuarastalan is peinneanan

Tha luchd-obrach CC uile air am fastadh le Riaghaltas na h-Alba. Tha cosgaisean tuarastail is peinneanan air am pàigheadh dìreach le Riaghaltas na h-Alba. Tha na cosgaisean sin mar a tha iad air an aithris ann an

cunntasan a' Choimisein a' beantainn don àm a tha e a' faotainn buannachd bho sheirbheisean a' chosnaiche. Tha seo a' gabhail a-steach sùimean air an còmhach le solaran prìomh Sgeama Peinnean na Seirbheis Chatharra, sgeama shochoirean mhinichte, a tha pàighte le Riaghaltas na h-Alba don PCSPS air bhunait fais. Tha buailteachd pàighidh shochoirean teachdail na chosgais air an PCSPS. Tha buill a' Bhùird air am pàigheadh dìreach le Coimisean na Croitearachd ann an co-rèir ri rèiteachaidhean air an daingneachadh le Riaghaltas na h-Alba. Tha dreuchdan buill làithreach a' Bhùird neo-pheinneanach. Tha ceathrar Chathraichean, no an luchd-eisimeil, de Choimisean nan Croitearan (a' bhuidheann a bh' ann ro Coimisean na Croitearachd) air am pàigheadh fo sgeama peinnean-le-samhlachas a tha air a rianachd agus air a pàigheadh dìreach le Riaghaltas na h-Alba, air a clàradh 's aithnichte ann an cunntasan Coimisean na Croitearachd anns an aon dòigh ri tuarastalan luchd-obrach.

1.6 Gabhailean

Chan eil gabhailean ionmhasail no obrachail aig a' Choimisean gu làithreach

1.1.7 Nithean malairt ri phàigheadh

Is e poilesaidh CC cunntasan uile nach eil ann an connspaid a phàigheadh an taobh a-staigh 10 latha bhon latha a fhuair ead, agus cunntasan fo chonnspaid a phàigheadh an dèidh a' chonnspaid a rèiteachadh an taobh a-staigh nan cumhachan sin.

NOTAICHEAN RI CUNNTASAN ... A' LEANTAINN

2 Buill a' Bhùird, àireamhan luchd-obrach agus cosgaisean co-cheangailte

	Luchd-obrach maireannach	Buill a' Bhùird £000s	Eile £000s	lomlan 2012-13 £000s	lomlan 2011-12 £000s
Pàigheadh & Tuarastal	1,199	81	-	1,280	1,314
Cosgaisean Tèarainteachd	90	2	-	92	95
Sòisealta	211	-	11	222	209
Cosgaisean peinnsein eile	-	-	213	213	237
Luchd-obrach sealach	1,500	83	224	1,807	1,855

B' e cosgaisean luchd-obrach mhaireannach de £1,455,000 na cosgaisean a phàigh Riaghaltas na h-Alba dìreach ann an 2012-13, agus peinnseanan a chaidh a phàigheadh do Choimiseanairean a bh' ann roimhe de £11,000, air a nochdadh fo "cosgaisean peinnsein eile" gu

h-àrd. Ann an 2011-12, bha cosgaisean uile air am pàigheadh dìreach le Riaghaltas na h-Alba. Cha deach pàighidhean sam bith a dhèanamh fo sgeamaichean fàgail/cluaineis tràth air feadh na bliadhna.

Àireamh cuibheasach de dhaoine air am fastadh (co-ionnan ri làn-ùine)

Coimiseanairean	-	2.2	-	2.2	1.8
Coimiseanairean a bh' ann	-	-	4.0	4.0	4.0
Luchd-obrach mhaireannach	44.0	-	-	44.0	46.9
Luchd-obrach buidhne	-	-	8.0	8.0	6.5
	44.0	2.2	12.0	58.2	59.2

Tha na figearan airson 2011-12 a' gabhail a-steach cosgais agus àireamhan de luchd-obrach air am fastadh air an tuathanas tairbh-greighe faisg air Inbhir Nis agus an Sgeama Tabhar tais Taigh Croite ann an Tiriodh. Chaidh uallach nan sgeamaichean sin a ghluasad gu Roinn

Sgrùdaidh & Pàighidhean Dùthchail Riaghaltas na h-Alba air 1 Lùnastal 2011. Bha an àireamh chuibheasach de luchd-obrach an sàs anns na sgeamaichean sin aig 3.5 le cosgais de £71,000 bhon Ghiblean gun luchair.

3 Cosgaisean rianachd eile

	2012-13 £000s	2011-12 £000s
Cosgaisean àite-fuirich	183	102
Sistaman fiosrachaidh & tele-conaltraidh	145	292
Trèanadh	46	54
Conaltradh	27	40
Cosgaisean sanasachd riaghlaidh	35	50
Co-labhairt Mheasadairean & cosgaisean siubhail	34	31
Siubhal & cuid-oidhche - luchd-obrach	22	42
Siubhal & cuid-oidhche - Coimiseanairean	49	70
Cisean laghail	90	13
Ìocadh Neach-sgrùdaidh a-muigh	14	-
Cosgaisean ruith eile	88	88
Nithean neo-airgid		
Ìsleachadh	16	2
Luach-chronadh	75	51
	824	835

Chaidh Coimisean na Croitearachd a stèidheachadh air 1 Giblean 2012. Ron àm sin, bha cunntasan Coimisean nan Croitearan air an slugadh suas an taobh a-staigh cunntasan Riaghaltas na h-Alba agus cha robh iad umhail do sgrùdadh fa leth. Bha seirbheisean In-Sgrùdaidh air an

solarachadh le Riaghaltas na h-Alba an-asgaidh. Chaidh Scott-Moncreiff fhadadh mar In-Sgrùdairean san Dùbhlachd 2012. Cha robh obair sam bith a bha fo chis airgid air a choileanadh tron bhliadhna ionmhasail 2012-13.

4 Toraidhean mu choinneamh buidseat

	2012-13	2011-12
	£000s	£000s
Buidseat iomlan	2,591	2,748
Toradh ghoireasan	2,631	2,690
Caiteachas calpa	6	162
Còrr buidseat/(geàrr-shùim)	(46)	(104)

Tha buidseat 2011-12 a' gabhail a-steach solar mu choinneamh an tuathanais tairbh-greighe faisg air Inbhir Nis agus an Sgeama Tabhartais Taigh Croite ann an

Tiriodh. Chaidh uallach nan sgeamaichean sin a ghluasad gu Roinn Sgrùdaidh & Pàighidhean Dùthchail Riaghaltas na h-Alba air 1 Lùnastal 2011.

5 Rèiteachd air toradh ghoireasan lom mu choinneamh riatanas airgid lom ann an 2012-13

	Nota	Buidseat	Toradh	Seachranachd
		£000s	£000s	£000s
Toradh ghoireasan		2,587	2,631	(44)
Calpa - seilbheachd air so-mhaoin neo-bheanailteach	7	4	6	(2)
		2,591	2,637	(46)

Nithean neo-airgid

Tuarastalan pàighte dìreach le Riaghaltas na h-Alba
Ìsleachadh agus Luach-chronadh

Atharrachaidhean ann an calpa obrachail

Pàighidhean airgid iomlan tron bhliadhna

(1,466)

(91)

(52)

1,028

Pàighidhean Tabhartas-gus-cuideachadh a fhuairheadh

1,068

Cuibhteasan còrr Tabhartas-gus-Cuideachadh thar pàighidhean airgid airson na bliadhna agus pàighidhean deireadh bliadhna luchd-creideis a chòmhdach ann an 10 latha agus cosgaisean eile den leithid sin

40

NOTAICHEAN RI CUNNTASAN ... A' LEANTAINN

6 Seilbh, acainn agus uidheam

	£000s
Cosgais	
1 Giblean 2011	
Cur-ris	75
31 Màrt 2012	50
	<u>125</u>
Ìsleachadh	
1 Giblean 2011	
Tàille sa bhliadhna	(75)
31 Màrt 2012	(2)
	<u>(77)</u>
Luach leabhair lom aig	
31 Màrt 2011	
31 Màrt 2012	-
	48
Cosgais	
1 Giblean 2012	125
Buileachaidhean	(26)
31 Màrt 2013	<u>99</u>
Ìsleachadh	
1 Giblean 2012	(77)
Tàille sa bhliadhna	(16)
Buileachaidhean	26
31 Màrt 2012	<u>(67)</u>
Luach leabhair lom aig	
31 Màrt 2012	48
31 Màrt 2013	32

Tha oifis Coimisean na Croitearachd air a solarachadh agus air a co-roinn le SNH. Tha àirneis agus uidheam air a sholarachadh le SNH. Tha seilbh, acainn no uidheam calpach Coimisean na Croitearachd air a dhèanamh suas à bathar-cruaidh IT a thathar a' cleachdadh gus obair a' Choimisein a choileanadh.

7 So-mhaoinean Neo-bheanailteach

	£000s
Cosgais	
1 Giblean 2011	
Cur-ris	497
31 Màrt 2012	112
	<u>609</u>
Luach-chronadh	
1 Giblean 2011	
Tàille sa bhliadhna	(405)
31 Màrt 2012	(51)
	<u>(456)</u>
Luach leabhair lom aig	
31 Màrt 2011	
31 Màrt 2012	92
	153
Cosgais	
1 Giblean 2012	
Cur-ris	609
31 Màrt 2013	6
	<u>615</u>
Luach-chronadh	
1 Giblean 2012	
Tàille sa bhliadhna	(456)
31 Màrt 2013	(75)
	<u>(531)</u>
Luach leabhair lom aig	
31 Màrt 2012	
31 Màrt 2013	153
	84

Tha so-mhaoinean neo-bheanailteach air a dhèanamh suas à bathar-bog a thathar a' cleachdadh airson obair a' Choimisein a choileanadh. 56-57

8 Ionnsramaidean Ionmhasail

Airson adhbharan obrachaidh àbhaisteach, chan eil an Coimisean a' cumail airgead no clàr cothromachaidh co-ionnan ri airgead seach an fheadhainn a dh'fheumar airson luchd-creideis làithreach a phàigheadh - tuarastalan agus luchd-creideis malairt. Tha so-mhain ionmhasail Coimisean na Croitearachd air a dhèanamh suas a-mhàin à airgead sa bhanca.

Tha ùghdarras airson airgead air a sholarachadh le Riaghaltas na h-Alba chun na h-ìre gu bheil caiteachas air a chòmhdach le ùghdarras buidseit. Mar sin, chan eil Coimisean na Croitearachd fosgailte do chunnartan lionntachd.

9 Nithean malairt a fhuair eadh agus so-mhain làithreach eile

	31 Màrt 2013 £000s	31st Màrt 2012 £000s
Ro-phàighidhean	49	-
	<u>49</u>	<u>-</u>
Sùimean-cothromachaidh eadra-riaghaltais		
Sùimean-cothromachaidh le buidhean riaghaltais eile	15	-
Sùimean-cothromachaidh le buidhnean taobh a-muigh an riaghaltais	34	-
	<u>49</u>	<u>-</u>

10 Airgead agus co-ionnanachdan airgid

	2012-13 £000s	2011-12 £000s
Sùim-cothromachaidh aig 1 Giblean	6	8
Iomlaid lom ann an airgead & co-ionnanachdan airgid	40	(2)
Sùim-cothromachaidh aig 31 Màrt	<u>46</u>	<u>6</u>
Chaidh na sùimean-cothromachaidh a leanas aig 31 Màrt a chumail aig Bancan coimearsalta agus airgead san làimh	46	6
Sùim-cothromachaidh aig 31 Màrt	<u>46</u>	<u>6</u>

11 Pàighidhean malairt agus buailteachdan làithreach eile

	31 Màrt 2013 £000s	31 Màrt 2012 £000s
Sùimean rim pàigheadh an taobh a-staigh aon bhliadhna		
Pàighidhean malairt	32	-
Sùimean iomlan	75	6
	<u>107</u>	<u>6</u>
Sùimean-cothromachaidh eadra-riaghaltais		
Sùimean-cothromachaidh le buidhean riaghaltais eile	28	-
Sùimean-cothromachaidh le buidhnean taobh a-muigh an riaghaltais	79	6
	<u>107</u>	<u>6</u>

NOTAICHEAN RI CUNNTASAN ... A' LEANTAINN

12 Solar airson buailteachdan agus tàillean

Cha robh solaran sam bith ann airson buailteachdan is tàillean.

13 Dealasan calpa

Cha robh dealasan calpa sam bith air an gabhail a-steach sna h-aithrisean ionmhasail seo.

14 Dealasan fo ghabhailean

Cha robh dealasan sam bith ann fo ghabhailean ionmhais no obrachaidh.

15 Dealasan fo PFI agus cunnraidhean lasachaidh seirbheis eile

Cha robh dealasan ann fo PFI agus cunnraidhean lasachaidh seirbheis eile.

16 Gníomhan-malairt pàrtaidh co-cheangailte

Is e NDPB a th' ann an Coimisean na Croitearachd air urrasachd bho Riaghaltas na h-Alba agus den bheachd gu bheil na buidhnean a leanas mar phàrtaidhean co-cheangailte :

Riaghaltas na h-Alba: bha gnìomhan-malairt sònraichte ionmhasail agus neo-ionmhasail aig an CC le Riaghaltas na h-Alba tron bhliadhna. Bha gnìomhan-malairt ionmhasail le Riaghaltas na h-Alba a' gabhail a-steach làn mhaoineachaidh de £2,534,000 mar a chaidh fhoillseachadh ann an aithris Atharrachaidhean ann an Cothromas Luchd-pàighidh Chisean.

Dualchas Nàdair na h-Alba: tha CnaC a' còmhnaidh ann an togalach a tha air a cho-roinn agus air a sholarachadh le Dualchas Nàdair na h-Alba, a tha a' solarachadh oifis agus seirbheisean co-cheangailte eile do CnaC, le gnìomhan-malairt sònraichte ionmhasail agus neo-ionmhasail rè na bliadhna. Bha gnìomhan-malairt ionmhasail le SNH air an dèanamh suas à £161,000 airson àite oifis ann an Taigh a' Ghlinne Mhòir agus seirbheisean co-cheangailte.

17 Buailteachdan tuiteamach

Cha robh buailteachdan tuiteamach sam bith ann aig 31 Màrt 2013 aig a bheil feum air foillseachadh fo IAS37 no Leabhar-làimhe Ionmhais Poblach na h-Alba.

18 Fiosrachadh earrannach

Tha CnaC ag obrachadh mar aon bhuidheann a-mhàin agus chan eil e na phàirtean a dh'fhaodar a mhineachadh mar phàirtean obrachail fo chumhachan IAS8. Mar sin, chan eil e comasach fiosrachadh tuairisgeulach agus ionmhasail a sholarachadh mu dheidhinn phàirtean aithriseach ach mar a tha air an sònrachadh gu h-ìosal.

Ann an 2011-12 fhuair CnaC maoinachadh gu sònraichte airson raointean ionaltraidh choitcheann a mhapadh agus faodar am fiosrachadh ionmhasail aithris mar a leanas:

	2012-13	2011-12
	£000s	£000s
Cosgais luchd-obrach buidhne air am fastadh do phròiseact mapaidh ionaltradh coitcheann	98	-
Cosgaisean obrachaidh eile	2,533	2,690
Cosgaisean obrachaidh iomlan lom	2,631	2,690

Coimisean an Croitearachd Stiùireadh le Ministearan na h-Alba

1. Tha Ministearan na h-Alba, ann an co-rèir ri Paragraf 19 de Earrann 1 ann an Achd nan Croitearan (Alba) 1993, mar a chaidh atharrachadh, a' toirt seachad an stiùiridh seo.
2. Bidh aithris nan cunntasan airson na deireadh bliadhna iomhasail aig 31 Màrt 2013, agus na bliadhnaichean às dèidh sin, a' gèilleadh do na prionnsapalan cunntasachd agus na riathanasan foillseachaidh anns an eagraan de Leabhar-làimhe Aithriseachd Iomhasail an Riaghaltais (FRoM), a tha aig bith sa bhliadhna do bheil an aithris chunntasan ullaichte.
3. Bidh na cunntasan air an ullachadh gus sealladh fìor is cothromach a thoirt air teachd-a-steach is caiteachas agus sruthan airgid airson na bliadhna iomhasail, agus mar a tha suidheachadh chùisean aig deireadh na bliadhna iomhasail.
4. Bidh an stiùireadh seo air ath-thoradh mar eàrr-ràdh don aithris chunntasan.

Air a làmh-sgrìobhadh le ùghdarras Mhinistearan na h-Alba

Ceann-latha 26/10/12

Air sgàth an riathanais gus na Cunntasan Bliadhnail a thoirt gu buil ann an cruth pdf airson an gabhail a-steach do sgrìobhainn Coimisean na Croitearachd, chaidh an sgrìobhainn seo ath-shoidhnigeadh air 27 Ògmhios 2013.